

PRED prošle izbore Bošnjački je glas te izbore proglasio izgubljenim i prije izbora. Pokazalo se da su se slutnje obistinile. Danas nam se čini da Bošnjaci imaju šansu i da se pojavila energija koja bi mogla započeti jedan dugoročni proces ozdravljenja odnosa među Bošnjacima u Hrvatskoj.

fotografija: web portali

Dževad Sulejmanpašić: Žurnalizam – razarač čovječanstva (1936)

PREDMET ove knjige: žurnalizam - razarač čovečanstva, tim svojim imenom tvrdi o sebi da je najvažniji problem sadašnjice. Tako pretstaviti svoje delo znači misliti da ja stojim na nekoj vrlo visokoj posmatračkoj tački, • čijoj visini niukoliko ne odgovara moje javnosti nepoznato ime. Zbog toga nesrazmera dakle, koji bi mogao odbiti čitaoce od knjige i pre nego što išta iz nje pročitaju, treba da pokažem kakvu legitimaciju koja je uverljivija od mog imena. Treba odmah dati neki privremeni temelj tim ogromnim pretenzijama koje su istaknute već u naslovu knjige.

U tu ću svrhu citirati u uvodu neka mišljenja »poznatih i priznatih imena«. Sva ona, osim mišljenja Karla Krausa, potiču iz vremena kad se žurnalizam tek rađao, ali su ipak toliko vidovita da su već po prvim kretnjama toga dotada nevidenog deteta mogla pretskazati u kakvu će pogibiju našeg roda ono da izraste. I da su njihove reči, kao strašne opomene, mogle da dopru i do naših dana, bilo je moguće samo tako što su postale »poznate i priznate« još' pre nego što je žurnalizam došao do svoje pune snage. Inače, da su bile rečene U: vreme kada žurnalizam vlada svetom, on bi ih jednostavno zaglušio svojom bukom ili umrtvio svojom nepažnjom, ako bi se uopšte mogle pojaviti i čuti. Tako se danas ne čuje ni reč Karla Krausa, genijalnog borca naše epohe protiv žurnalizma, jer žurnalizam prelazi preko njega potpunim ćutanjem. I tako su samo oni koji su nekim srećnim slučajem doznali za Krausa mogli upoznati njegovo delo i osetiti da stoje pred rečju velikoga čoveka.

Na misao Karla Krausa će se mnogo puta oslanjati ova knjiga. Njoj ona duguje uopšte svoju zamisao i svoje glavne poteze. A sada, dakle, da pokažem tu legitimaciju:

G o e t h e, oko 1815 godine :

»Kaži mi zašto se ne veseliš nikakvim novinama?

- Ne volim ih, one služe vremenu.«

Karl Julius Weber (Demokritos), oko 1820 g. :

»Charon, dugo ne znajući šta da uradi sa nekom

senom koja mu je rekla:

Ja sam mnogo godina svetom vladala,

Moja reč je mrtve budila,

A cele legije kosila.

Gde je rat koji moja ruka nije vodila?

Ona kruni glave i drma prestoljima.

Moj prst povlači granice vladaocu sveta,

Moje posvećeno uho vlada nad mislima.

Što niko ne vide, pa i što se nikad ne dogodi,

Sve je to zapazilo moje oštro oko -

bio je malo osor ili mutna raspoloženja kad joj je

ovako odgovorio :

Držao sam - reče Charon - da si go n i č

m a g a r a d i,

Ali sada vidim: ti si bila n o v i n a r.«

K i e r k e g a a r d, 1848 godine :

»Uopšte leži zlo dnevne štampe u tome što je sasvim uperena na to da ovaj čas učini, ako je moguće, još hiljadu i deset hiljada puta naduvenijim

nego što već jest. Ali se celo moralno odgajanje sastoji pre svega u tome da se odvikavamo od vezanja

sa časom.«

K i e r k e g a a r d, 1853 godine :

»Kad bi dnevna štampa, kao i svaki drugi obrtnik,

morala izvesiti svoju firmu, trebalo bi da na njoj stoji:

Ovde se ljudi demoralizuju za najkraće vreme, u najvećoj meri i po najjeftinijoj ceni.«

BOŠNJAČKI GLAS Informativno glasilo
Bošnjačke nacionalne zajednice Hrvatske
ISSN: 1846-3215

Izdavač

Bošnjačka nacionalna zajednica Hrvatske

Za izdavača

Hase Salihović

Glavni i odgovorni urednik

Sead Alić

Zamjenici glavnog urednika

Mirela Čaušević
Bosiljko Domazet

Tehnički urednik

Srećko Brdovčak Mac

U ovom broju pišu i govore

Sead Alić, Alija Avdić, Mirela Čaušević,
Hassan Haidar Diab, Vesna Ivezić,
Husein Muratović, Edina Smajlagić,
Dževad Sulejmanpašić

Fotografije

Mirela Čaušević, Ljiljana Haidar Diab,
web portali, FB i YT, arhiva

Dizajn

Damir Bralić i Andrija Mudnić

Prijelom

CFM, Amir Ahmetašević

Dževad Sulejmanpašić

Žurnalizam – razarač čovječanstva (1936) **3**

RIJEČ UREDNIKA

Odlučimo se na vrijeme **5**

KOMENTAR

Husein Muratović: Poruke iz Prijedora su vrlo
jasne, ali i ubitačne! **6**

Sead Alić: Kakva je zemlja Srbija, ako joj je 'srce u
Prijedoru'? **8**

Hassan Haidar Diab: O Wagneru **11**

Sead Alić: Koje su „dvije srpske države“ predviđene
Daytonskim sporazumom? **14**

Vesna Ivezić: Rujan **17**

Hassan Haidar Diab: Karabah **20**

Alija Avdić: Bošnjačka nacionalna zajednica grada
Siska i Sisačko-moslavačke županije **26**

20 godišnjica srebreničkog Memorijalnog centra

Edina Smajlagić: 20 godišnjica srebreničkog
Memorijalnog centra.

Uređuje se i upravna zgrada **28**

DOGAĐANJA

Sead Alić / Mirela Čaušević: Uz 18. Festival
bošnjačke kulture u Istri **31**

Mirela Čaušević: Iz ljubavi prema Bosni i Istri;

Otvoren 18. Festival bošnjačke kulture u Istri **35**

Mirela Čaušević: Zbor Nacionalne zajednice

Bošnjaka Istre Istarske gondže nastupile u Fažani **39**

Mirela Čaušević: Održan Festival bošnjačke kulture
Grada Vodnjana **40**

Dževad Sulejmanpašić

Žurnalizam – razarač čovječanstva (1936) **42**

KOLIKO god izgleda da su daleko, novi su izbori sasvim blizu. U vremenu smo kada bi Bošnjaci trebali odabrati svog kandidata, ujediniti biračko tijelo i konačno, nakon duže pauze, dobiti jedno zastupničko mjesto u Saboru.

Apetiti ponovno rastu. Ponovno se pokreću stare igre. Svjedoci smo pokušaja da se bošnjački korpus ponovno razjedini i da tako razjedinjen izgubi izbore i prije njihovog početka.

Vjerojatno je jedan od temeljnih problema činjenica da neki Bošnjaci, eto baš pred izbore, izgovore onu nesretnu i potpuno promašenu rečenicu: „A zašto ne bih pokušao i ja?“ Sljedeća rečenica vjerojatno glasi: „Pa nisam ja ništa lošiji od onih koji će se prijaviti kao kandidati“.

Korijen razjedinjenosti (osim igara koje se vode izvana financijskim ‘stimuliranjem’ kandidata bez šansi) leži u nerazumijevanju razlike između želja pojedinaca i realnih odnosa. Naime, većina potencijalnih kandidata ‘opija’ se slikom samoga sebe u najvišem predstavničkom tijelu. Realno je misliti da svaka od tih osoba ima i ljudskih kvaliteta i određenih zasluga za bošnjački korpus u Hrvatskoj.

No realnost je okrutna. Činjenica je da relativno mali broj Bošnjaka intenzivno radi na očuvanju bošnjačke kulture u Hrvatskoj. Također je činjenica da je gotovo više udruga i kojekakvih institucija nego istinski zainteresiranih pojedinaca. Javna je tajna da se birokratskom matricom pokušava bošnjačko biračko tijelo usmjeriti protiv njegovih vlastitih interesa. Upravo u tom smislu treba razumjeti pokušaje koordinirane od bošnjačkog predstavnika u Savjetu za nacionalne manjine. Birokratskim smicalicama pokušava se obmanuti javnost. Brojem udruga na koje se poziva pokušava se prikriti nerad i mala snaga onih na koje se poziva. Sve skupa slični na ‘prekranjanje izbornih jedinica’ kojemu smo svjedoci i koje bi trebalo unaprijed odrediti pobjednika.

No činjenica je i to da je jedna od tri prijavljene liste u gradu Zagrebu osvojila svih dvadeset i pet mogućih mjesta. Činjenica je da je riječ o listi koju su zajednički oblikovale BNV i BNZH (na temelju četverogodišnje intenzivne suradnje). Činjenica je da je predsjednik novog saziva Vijeća postao i predsjednikom Koordinacije vijeća Grada Zagreba. To su neke realne stvari i dio realnih odnosa. Bošnjački korpus dobio je dakle energiju koja mu je bila potrebna. Gotovo na svakodnevnoj bazi događaju se inicijative, sastanci, predstavljanja knjiga, obilasci terena po cijeloj Hrvatskoj, razgovori s predstavnicima drugih manjina, razgovori i akcije s političkim, kulturnim pa i znanstvenim segmentom bosanskohercegovačkog društva.

Sve te aktivnosti imaju zaštitni znak u imenu Armina Hodžića, poznatog kako medijima, tako isto i u političkim krugovima, ne samo Hrvatske. Aktivnost Armina Hodžića svojevrsna je garancija da bi na sljedećim izborima Bošnjaci mogli dobiti svoje zastupničko mjesto u Saboru.

Pred prošle izbore Bošnjački je glas te izbore proglasio izgubljenim i prije izbora. Pokazalo se da su se slutnje obistinile. Danas nam se čini da Bošnjaci imaju šansu i da se pojavila energija koja bi mogla započeti jedan dugoročni proces ozdravljenja odnosa među Bošnjacima u Hrvatskoj.

Ovaj tekst piše urednik Bošnjačkoga glasa. To nije usuglašeni stav BNZH. Svatko ima pravo podržavati kandidata za kojeg smatra da je najbolji. Odluka da se upravo sada napiše ovakav tekst rezultat je uvjerenja da su stvari postale sasvim jasne i da bi svaka druga inicijativa bila inicijativa za onemogućavanje Bošnjaka da dobiju svoje mjesto u Saboru.

Čini se da je vrijeme da se posložimo tako da svi možemo dati najbolje od sebe, te da organizacijske sposobnosti, energiju, volju, medijsku pismenost, politička i ostala znanja Armina Hodžića stavimo u prvi plan. Na njemu bi onda bila odgovornost da povezuje pokidano, ujedinjuje razjedinjeno i omogući Bošnjacima u Hrvatskoj dostojanstvo u sferama političkog, društvenog, kulturnog, znanstvenog i svakodnevnog života.

Istina je naravno i to da nema političara koji se nakon nekog vremena ne ‘odmetne’ i ne počne igrati igru svojih vlastitih interesa. Na svima nama je raditi na tome da svojom kvalitetom, angažmanom, potrebnim korigiranjima, sugestijama, konstruktivnom kritikom, javnim iznošenjem stavova – takvo što onemogućimo.

Bošnjaci u Hrvatskoj konačno imaju pravog kandidata. Vrijeme će pokazati jesu li ga prepoznali i koliko su pomogli da Armin Hodžić koordinira snage i kvalitete koje nesumnjivo postoje, koje su tu, ali koje su porazbacane unaokolo.

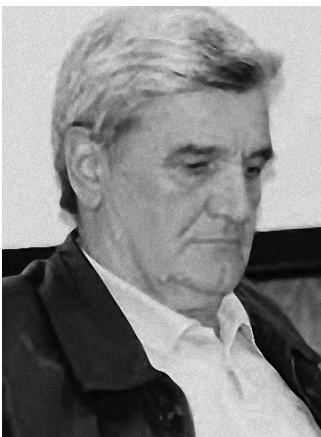
Husein Muratović

Poruke iz Prijedora su vrlo jasne, ali i ubitačne!

OBILJEŽAVANJE godišnjice „Oluje“ u Prijedoru poslalo je nekoliko važnih, ali i neskrivenih poruka velikosrpske politike svima koji BiH doživljavaju kao svoju državu:

1. Negiranje genocida postalo je **INSTITUCIONALNO** i **JAVNO** od strane entiteta RS, koji je nastao i na zločinu genocida, ali i od strane zvanične politike Republike Srbije, koja je i sama bila agresor na državu BiH.
2. Odabir Prijedora kao mjesta obilježavanja godišnjice „**OLUJE**“ JE **PODMUKLO**, s obzirom da je u njemu učinjen prvi stvarni, istina, sudski nedosudjen genocid u BiH, gdje je ubijeno 3.269 Bošnjaka i Hrvata, od toga 102 djece, gdje se u neposrednoj blizini nalazi najveća masovna grobnica u Evropi nakon Drugog svjetskog rata (Tomašica).
3. Drsko manipuliranje žrtvama uobičajeno je od strane velikosrpske politike, jer plakati nad tri djeteta stradala na Petrovačkoj cesti je ljudski. Međutim, činiti to (Vučić) na lokalitetu gdje su ubijena 102 djeteta bošnjačke i hrvatske nacionalnosti i uopće ih ne spominjati, ne dozvoliti da se podigne spomenik toj (ubijenoj) djeci licemjerno je do bola. Usto, kao žrtvu „Oluje“ navoditi dijete Nerminu, kćerku Sabine Mujkić protjerane iz Žepe 1995. godine, drskost je bez granica i nije slučajno. Ovdje, rečeno jezikom Hermana Hesea („Stepski vuk“), Vučić nema ljudsku, već samo vučju narav. I kada bi je imao, one bi uvijek bile u smrtnom neprijateljstvu, jer ne dopustiti roditeljima ubijene djece da ostave čak ni uspomene (spomen obilježja), znači tjerati ih na zaborav. Stoga, **VUČIĆU, SVAKA MRŽNJA JE STRAH ILI ZAVIST**. Shvati da nama Bošnjacima zdrav razum, dobrotu i pozitivan stav prema državi BiH ne može nitko oduzeti, pa ni teška životna oluja koju nam je nametnula velikosrpska politika u zadnjem ratu. Nakon svega što si izgovorio u Prijedoru, podsjećam te da razumni ljudi nikada ozbiljno ne shvaćaju one koji loše govore o drugima, a dobro o sebi i svojim.
4. **DODIK** nikako da shvati da je plemenit čovjek miran i velikodušan, a prostak uvijek uzbuđen i razjaren. Stoga njemu samo jedan savjet - daj više odmora jeziku nego rukama i pitanje - kada će pripadnik tvoga naroda imati dostojanstvo i hrabrost

jednog Skendera Kulenovića pa napisati „Jasminku, majku Srebreničanku“?

5. **PORFIRIJU** samo jedno pitanje: Zašto ne govoriš istinu o žrtvama genocida koji je počinila tvoja, velikosrpska politika upravo na mjestu na kome si stajao kada si govorio ono što je bio sramni zadatak SPC i platforme SANU? Znači li to da je nevjerovanje u masovna stradanja drugih nekakva nova vrste vjere, opake i zatućane?!

6. **PITANJE SVOJ TROJICI PROTAGONISTA SRAMNOG SKUPA U PRIJEDORU**: Što bi se dogodila da je 50 hiljada Bošnjaka i Hrvata (koliko ih je protjerano) s pravom organiziralo kontramiting, na primjer, u Tomašici ili Kamičanima? Bi li i to bilo ugrožavanje srpskog naroda i razlog za izazivanje sukoba?! Stoga ne treba činiti ništa što se protivi ljudskoj savjesti, čak ako to od vas traži bilo koja politika. Dok to poglavice velikosrpske politike ne shvate, nema sreće na ovim prostorima.

NA KRAJU, SAMO JEDNO PITANJE PROBOSANSKIM POLITIČARIMA: Dokle ćete od bankrota spašavati Dodikovu secesionističku politiku dajući joj godišnje više nego što joj na osnovi uplate indirektnih poreza pripada, odnosno, putem Uprave za indirektno oporezivanje BiH milijardu KM? Praksa je pokazala da je svaka politika koja se ne zasniva na novcu isprazna priča (Wagner). Bojim se da su sve druge metode stavljanja Dodikove politike u štrange trećera-zrednog karaktera, jer ukupan javno prezentirani dug RS iznosi 6,3 milijarde. Ako se tome iznosu doda i najmanje jedna trećina neprikazanog duga javnih preduzeća BiH koji prema zvaničnom Izvještaju MMF-a iznosi četiri milijarde eura, dakle 2,4 milijarde KM, onda ukupan stvarni dug ovog entiteta iznosi 8,7 milijardi (6,3 + 2,4). Budući da u ovoj godini RS mora izmiriti obaveze u iznosu 1,2 milijarde, **PITAM PROBOSANSKE POLITIČARE**: koliko će besplatno participirati u spašavanju Dodikove politike od bankrota?

Sead Alić

Kakva je zemlja Srbija, ako joj je ‘srce u Prijedoru’?

O stradanju u srpskim logorima i zločinima prema nesrpskom stanovništvu Prijedora i okolnih mjesta, već postoji mala biblioteka knjiga i intervjuua onih / s onima, koji su čudom preživjeli. Ali, zločini su, po prestanku oružanih sukoba, zatrpani u masovne grobnice prava i postali samo instrumentom političkih igara. Kao takvi - kao da se nisu niti dogodili. O zločinima se danas mora šutjeti da se ne povrijede osjećaji onih koji su naslijedili metodu ucjenjivanja.

Danas gotovo da je zločin inzistirati na istragama o zločinima počinjenim za vrijeme agresije na Bosnu i Hercegovinu. Zločin je i izgovoriti da se to ne smije više dogoditi. Zločin je reći naglas da će se narod braniti, i da se mora pripremati za tu obranu. Budući da su sljednici velikih zločina i genocidne namjere dobili političku ravnopravnost, dobili su u ruke i oružje kojim žele ‘na miran način’ dokazati da je jedino moguće rješenje i bilo ono koje su njihovi prethodnici pokušali realizirati zatvaranjima, mučenjima, silovanjima, masovnim grobnicama i sličnim oblicima ‘uvjeravanja’ nesrpskog stanovništava (da nestanu s područja koje su oni mapirali kao područje ‘svojih srpskih zemalja’).

Danas se sve svelo na političke igre. Zločini su žetoni na kockarskom stolu. Morala nema. Krivnje nema. Krvi nema. Leševa nema. Prošlosti nema. Masovne grobnice nisu postojale. Sekundarne su grobnice valjda izmišljene. Sve fotografije, video-zapisi, snimljeni razgovori i naredjenja vođa – samo su ‘lažni svjedoci barbarskih duša’. Nije se dogodilo ono što se dogodilo, nego se dogodilo ono što glavnokomandujući kaže da se dogodilo. Historiju/povijest pisat će akademici Srpske akademije nauka i umetnosti, a u njihovim će spisima vjerojatno pisati da je Prijedor bio mjesto velike pobjede srpskog naroda.

I umjesto isprike, podizanja spomenika barem ubijenoj djeci Bošnjaka i Hrvata Prijedora i okolnih mjesta, umjesto diskursa razumijevanja i pristajanja na otkrivanja i kažnjavanja zločina i zločinaca - glavnokomandujući ideolog manjinskog entiteta u Prijedoru organizira – medijski i politički spektakl: *Koncert medijskih diktatora na odlasku - za odabrane statiste i nove leksikone političkih gluposti i političkih obmana.*

Glavnokomandujući manjinskog entiteta u Bosni i Hercegovini pronašao je dakle još jedan način skretanja pozornosti sa svoje pogubne rušilačke separatističke politike kojom prikriva svoje kriminalne rabote. Još jedan način na koji će sve oko sebe dovesti na rub pameti, a sve svoje sljedbenike gurnuti još dublje u provaliju. U Prijedoru je organizirao skup nakon kojega će njegovi sljedbenici pjevati (i pjevali su) o Prijedoru kao ‘srcu Srbije’.

Po čemu bi to Prijedor mogao biti srce jedne druge države? I kakva je zemlja Srbija, ako joj je 'srce u Prijedoru'?

Imajući na umu komentar nedavno nagrađenih studentica od kojih je jedna izjavila/komentirala na društvenim mrežama: „Neka smo vas pobili“, (nakon čega je uslijedila nagrada u obliku stipendije za nastavak studiranja u Beogradu) – teško je oteti se dojmu da je na djelu slavljenje onog što je gore i od nacionalsocijalizma i fašizma. Naime glasno zazivanje mržnje slavljeničkim koncertom na dan komemoracije u Srebrenici ovdje je doživjelo svoj snažniji i na političku razinu podignuti paradoks. Srbi slave svoje zločine i pokušavaju dati svijetu do znanja da bi ih učinili puno više da nisu zaustavljeni. Srebrenica i Prijedor, mjesta velikih zločina, mjesta razotkrivanja genocidne namjere prema bošnjačkom narodu, postaju mjesta političko-religiozno-medijskih slavljenja starih i proizvodnje novih mitova.

Glavna namjera 'spektakla' skrivanje je zločina prijedorskih Srba pričom o Jasenovcu.

Relativiziranje zločina vraćanjem na grijehe ranijih generacija. Sugeriranje osvete bez spominjanja te riječi. Iskazivanje brige za prošlost slavljenjem aktualnih zločina. Pravdanje šutnje o vlastitim zločinima govorom o tuđem zločinu.

Kao da se jedan zločin može i smije opravdati drugim. Kao da su Bošnjaci i Hrvati Prijedora i okolnih mjesta bili zločinci nad kojima se treba izvršiti smrtna kazna bez suđenja za zločine koje je nekada netko učinio prema Srbima. Kao da jame u koje su bacana tijela (uglavnom) Bošnjaka mogu biti kazne za jame Jasenovca... Hitler je bio naivac i mala beba prema ovima... zapisao je (otprilike tako) jedan od zatvorenika Omarske.

Za politički kockarski stol ponovno su došli politički bleferi i politički šibicari. Nastavljaju poznatu igru skrivanja vlastitih zločina, optuživanja drugih za ono što su sami učinili, igru pretvaranja zločinaca u heroje. Spektakularno svoje zločince pretvaraju u žrtve koje eto nisu mogle nastaviti svoj normalni život jer su se žrtvovale za svoj narod. Spektakularno prešutno pravdaju svoje zločine zločinima činjenim za vrijeme kvislinške tvorevine NDH. Kao da su nevinna djeca kriva za ubijenu nevinu djecu. Kao da su pohapšeni Hrvati i Bošnjaci krivi za nakane nacista, njihovo angažiranje ustaša i istrebljenja Židova, Roma, Srba ali i muslimana.

Spektaklom se još dublje žele zakopati kosti ubijenih, a u živima ubiti i posljednje ostatke nade da je uz Srbe u manjinskom entitetu moguć zajednički život. Jer ako je u onome što oni protupravno nazivaju državom moguće slaviti Prijedor i Srebrenicu, onda bi svima trebalo biti jasno što se daje do znanja: Slavila se i slavit će se politika istrebljenja, protjerivanja, nestajanja svih nesrba manjinskog entiteta.

Kreatori dejtonskog mira, u kontekstu tada vladajuće islamofobije, oblikovali su monstruožnu platformu s koje se danas šamaraju i Amerika i Europa. Spašavajući Banja Luku nisu shvaćali što spašavaju. Danas im se to vraća na puno višoj razini.

U maniri velikih propovjednika Veliki politički komesar manjinskog entiteta i njegov mentor iz potencijalno velike Srbije, zajedno su pokazali veliku brigu za manjinski entitet premrežen masovnim grobnicama. Govorili su o uroti Zapada, o sankcijama koje neće uspjeti, o malom narodu koji se principijelno suprotstavlja ponajvećoj sili svijeta. Pričali su priče svom narodu ustrašenom jednomljudskom medija, sudstva, birokracije... Pričali su priču koja će se već sutra pretvoriti u mit o herojskoj obrani Prijedora od onih koji su skrivili Jasenovac i koji su pripremali jedan sličan ali novi - u Prijedoru.

I umjesto da sveltavajući politički komesar manjinskog entiteta pokaže zrno časti i zamoli sunarodnjake da otkriju svaku masovnu grobnicu i svaki pojedinačni grob Bošnjaka i Hrvata u dijelu Bosne i Hercegovine kojim trenutno upravlja (zahvaljujući upravo zaustavljanju osvajanja Banja Luke od strane Zapada), taj agresivni geopolitički blefer (do grla umočen u kriminal) betonira grobnice Bošnjaka i Hrvata pozivajući se na Jasenovac.

Sasvim je jasno da bi pokazivanje dobre volje bio čin otvaranja vrata istini. Ali kad su to manipulatori imali senzore za istinu. Baja komesarskom manirom uvjerava svoj narod da je borba nužna, da su ljudi ubijani na sve strane, ali da se naravno zna gdje je ubijeno i/ili protjerano najviše Srba.

Jeziva je retorika glavnog naftaša u odjeći civilnog komesara manjinskog entiteta. Baja je primoran pokazati da je Baja, a istovremeno prikriti zločine zločinima iz prošlog rata. Ameriku se mora osuditi ali zapravo sugerirati laž da je na ovim prostorima samo srpski narod bio protiv nacionalsocijalizma i fašizma. Pritom naravno upozoravati usputnim formulacijama i na opasnost od vjerskog fanatizma (koji se širi ‘arলাukanjem’ s minareta).

Kao da Zapad ne poznaje Memorandum SANU.

Kao da Zapad nije osudio Srbe na više od tisuću godina zatvora. Kao da svijet ne zna za želju Srbije da na sve moguće načine proširi svoje granice. Ono što se prodavalo kao briga za Jugoslaviju i što je u počecima i moglo proći na Zapadu, pokazalo se kao obična agresija na nesrpske narode, kao želja za osvajanjem tuđeg teritorija, odnosno prilika da želja za osvetom stvarana u kolektivno nesvjesnom srpskom biću ispliva na površinu.

Komedija u Prijedoru još jednom je podcrtala tragediju koju je srpski narod priuštio hrvatskom i bošnjačkom narodu. Statista je (na spektaklu kao i u vrijeme agresije) bilo dovoljno. I previše za jedan tako i toliko izmanipulirani narod. Statisti su ovaj put bili publika. Dio njih će i dalje paliti baklje noću urlikati i prijetiti ali, ako je vjerovati jednom nedavnom istraživanju, sve je više onih koji su nekada ratovali a danas sebi oduzimaju život. Postotak samoubojstava bivših srpskih ‘ratnika’, ogroman je. Ružno je reći ali to daje nadu da će se kolektivna svijest Srba pokušati osloboditi ratno-religijsko-medijskih okova i udahnuti zrak zdravim plućima. Bez toga nitko od nas ne može živjeti normalan život. Posebno ne oni koji su sudjelovali u zločinima, koji su na te zločine natjerani, koji su obmanuti, prevareni, pa i dovedeni u situaciju da biraju – svoj život ili život zarobljenika.

Nije naravno jednostavno preživjeti noći u kojima se mrtvi dižu iz masovnih grobnica, dolaze na prozore, lupaju po krovu ili uporno stoje negdje u nekom kutu kuće ili vrta. Netko bi komesarima morao reći da vode vlastiti narod kolektivnom suicidu jer prije ili kasnije grobnice će progovoriti. Prije ili kasnije pametni Srbi će shvatiti da se ne može biti intelektualac a šutjeti o velikoj sramoti vlastitog naroda. Prije ili kasnije shvatit će da se ne mogu i ne smiju kriti iza diskursa političke šutnje i komesarskog šibicarenja.

Euforični komesar manjinskog entiteta napao je i svijetle točke srpske političke oporbene odnosno nevladine scene u Beogradu. Dio je to strategije zastrašivanja od strane ideologa obrane masovnih grobnica, zločina, šutnje o zločinima. Dio je to strategije bahatog nipodaštavanja najvrednijeg u srpskom narodu. Sve se njih, smatra Komesar može ušutjeti frazom o Prijedoru kao mjestu ‘susreta kolona’. Nije objasnio da je jedna kolona išla prema granicama a druga prema masovnim grobnicama...

Hassan Haidar Diab

O Wagneru

NEMA sumnje da iza likvidacije vođe Wagnera Jevgenija Prigožina stoji ruski predsjednik Vladimir Putin. Bez obzira na špekulacije koje dolaze sa različitih izvora, da je živ, u egzilu, da ga je Putin samo maknuo, istina je da Jevgenija Prigožina nema i da je poginuo. Vladimir Putin je davno u jednom intervjuu, kada ga je voditelj na kraju pitao kome ne oprašta, jasno i glasno rekao: “onima koji me izdaju, zabiju nož u leđa, nikada ne opraštam!” Nakon pobune i marša na Moskvu u lipnju, Vladimir Putin je Prigožina proglasio izdajnikom koji mu je zabio nož u leđa, nakon čega se znalo kako to zapravo znači smrtnu kaznu.

Vladimir Putin izašao je kao pobjednik jer je eliminirao najveću opasnost s kojom se mogao suočiti u budućnosti, s obzirom da su Wagner i njihov vođa Jevgenij Prigožin nakon osvajanja grada Bahmuta u Ukrajini izašli jaki i moćni, te je Prigožin počeo sa ucjenama i postavljanjem uvjeta ruskom caru Putinu da mora izvršiti promjene u Ministarstvu obrane, odnosno na čelu vojske. U padu zrakoplova Embraer, koji je putovao na relaciji Moskva-Sankt Petersburg, a u kojem je bilo sedam osoba i tri člana posade, poginuo je vođa Wagnera 62-godišnji Jevgenij Prigožin. Zrakoplov je pao u ruskoj regiji Tver kod mjesta Kuzhenkino. Među poginulima, osim Prigožina, bio je i Dmitrij Utkin, bliski suradnik Prigožina i jedan od osnivača Wagnera. Obojica su ranije, u srijedu, stigli u Rusiju iz Afrike. Zanimljivo je da je Prigožin putovao sa cijelim svojim zapovjednim kadrom Wagnera iz Afrike u Rusiju s dva zrakoplova od kojih je srušen onaj kojim je letio Prigožin. Vijest o pogibiji Prigožina malo koga je iznenadila i svi su samo čekali trenutak i način njegove likvidacije nakon što se u lipnju suprotstavio Vladimiru Putinu i sa svojom vojskom krenuo u pohod na Moskvu, nakon čega je javnost počela postavljati pitanja može li on to preživjeti. Wagnerovci su za rušenje zrakoplova odmah uperili prstom u Kremlj. Telegram kanali povezani s Wagnerom pišu da je Prigožinov zrakoplov oborila ruska protuzračna obrana, iako to nije moguće potvrditi. Javljaju da bi se u bliskoj budućnosti trebao održati hitan sastanak vodstva privatne vojne kompanije. I dok je Prigožina gutala vatra, ruski predsjednik Vladimir Putin bio je na koncertu posvećenom 80. obljetnici pobjede sovjetskih trupa u bitci kod Kurska i uživao u muzici. Jevgenij Prigožin rođen je 1961. godine u Lenjingradu, sadašnjem Sankt-Peterburgu. Otac mu je umro dok je bio dijete, a njegova je majka radila u bolnici. Nakon školovanja postao je sitni kriminalac koji je zbog nedjela osuđen na 13 godina zatvora. Oslobođen je 1990. i vratio se u Sankt-Peterburg. Ruski predsjednik Vladimir Putin i Prigožin dijele isti rodni grad, Sankt Peterburg (tada Lenjingrad). Dok je Putin od insajdera KGB-a dospio do ruskog čelnika, Prigožin je odslužio desetogodišnju zatvorsku kaznu

nakon čega je počeo prodavati hot-dog, a poslije otvarao otmjene restorane koji su privukli zanimanje Putina. U svom prvom mandatu ruski je čelnik odveo tadašnjeg francuskog predsjednika Jacquesa Chiraca na večeru u jedan od Prigožinovih restorana. Biznis je kasnije proširio na catering i pružanje obroka u školama. Godine 2010. Putin je pomogao otvoriti Prigožinovu tvornicu koja je dobila izdašne zajmove državne banke. Samo u Moskvi njegova tvrtka Concord dobila je milijune dolara u ugovorima za pružanje obroka u državnim školama. Godinama je organizirao catering za događaje u Kremlju zbog čega je dobio nadimak "Putinov chef". Pružao je usluge i ruskoj vojsci. Putin koji je bio često kod Prigožina, dovodio je uglednike u svoj rodni grad Sankt-Peterburg i restorane čiji je vlasnik bio Prigožin. Na slikama koje prikazuju Putina često se može vidjeti Prigožin.

"Putin je shvatio da mi nije teško osobno mu donositi tanjure", rekao je tada Prigožin.

Bio je to početak veze s ruskim predsjednikom koja će rasti i širiti se na neočekivane načine. Prigožin je ubrzo počeo dobivati ugovore za opskrbu velikih vladinih događaja. Godine 2012. dobio je ugovore u vrijednosti od 10,5 milijardi rubalja (200 milijuna funti) za opskrbu moskovskih škola hranom. Nove prilike pojavile su se kada je Rusija anektirala Krim u ožujku 2014. i ubrzo nakon toga vojno intervenirala u istočnoj Ukrajini. Ubrzo je postao šef Wagnerove grupe, čije je ime preuzeto od ruskog kompozitora Richarda Wagnera, a osnovana je oko 2014. godine.

Wagnerova grupa se povezuje sa sudjelovanjem u različitim sukobima, uključujući Siriju, Ukrajinu, Libiju, Mali, Sudan, Srednjoafrička Republika, pa čak i Venezuelu, Niger, Obalu Bjelokosti i ostale zemlje Sahela.

Wagnerovi plaćenici, jako su važni za Kremlj što dokazuje i njihovo širenje u središnjoj Africi, koja je ostala podložna francuskom utjecaju, ali je sada pala pod kontrolu ruske vojne skupine, odnosno direktno Vladimira Putina. Wagnerovi plaćenici izvršili su dva važna Putinova naređenja, praćenje zemlje i kontrolu glavnih prirodnih resursa. Središnja Afrika od 2013. svjedoči građanskom ratu između središnje vlade i pobunjeničkih skupina, a 2018. vlada je kontrolirala samo oko 20% površine zemlje, zbog čega je tražila pomoć od Rusije, koja je poslala stručnjake za obuku redovitih vojnih snaga s mandatom UN-a.

U Libiji je veliki broj Wagnerovih plaćenika bio raspoređen na istoku zemlje koju je kontrolirao general Haftar, a aranžmani s gospodarom rata dodijelili su im milijune dolara u izravnim plaćanjima, jer je skupina sudjelovala u opsadi Tripolija 2019. i osigurala svoje usluge za krijumčarenje nafte na širokoj osnovi, što joj je donijelo druge goleme prihode. Od Prigožinova neposluha u Libiji nisu primijećena neuobičajena kretanja Wagnerovih plaćenika, a krijumčarenje nafte i oružja nastavljeno je preko libijskih granica što je dokaz da se ti plaćenici još uvijek kontroliraju direktno iz Kremlja.

Vladimir Putin, prema mišljenju analitičara, nije htio da plaćenici Wagnera i njihov vođa Jevgenij Prigožin u Rusiji postanu nove Snage za brzu potporu kao u Sudanu, gdje danas pokušavaju preuzeti vlast i već mjesecima vode žestoke borbe sa sudanskom vojskom. Da podsjetimo, Snage za brzu potporu formirane su i sastavljene od milicija Janjaweeda koje su se borile u ime sudanske vlade tijekom rata u Darfuru, a njima upravlja Nacionalna obavještajna i sigurnosna služba koja je pod zapovjedništvom Sudanskih oružanih snaga. Snagama za brzu potporu zapovijeda Muhammad Hamdan Dagalo.

Za borbe Wagnera kažu da kuda oni prođu trava više ne raste. Gdje god su ratovali, počinili su ratne zločine.

Krajem ožujka 2022. godine gotovo tristo osoba je strijeljano i bačeno u masovne grobnice u malom selu Moura, blizu zapadne obale Malija. Organizacija Human Rights Watch za ovaj stravičan masakr optužila je vojsku Malija i rusku miliciju Wagner.

Gotovo prije dvije godine, međunarodne organizacije za ljudska prava podignule su tužbu protiv milicije Wagner zbog zastrašujućih zločina počinjenih u Siriji od 2018. godine, zatim u Libiji, Sudanu i ostalih 13 zemalja Afrike. Krajem svibnja, ukrajinsko tužiteljstvo je podiglo optužbe protiv ove milicije za izvođenje ratnih zločina nad civilima u Ukrajini. Tužitelji su objavili imena i fotografije osam osoba koje se traže zbog ratnih zločina počinjenih u selu Motyzyhn, blizu ukrajinske prijestolnice Kijeva. Za Vladimira Putina su ekonomski interesi Wagnerove mreže plaćenika važni i unosni i Kremlj ne može riskirati da ih izgubi. Samo dan nakon likvidacije vođe Wagnera, u Rusiji se već na veliko špekuliralo o njegovom nasljedniku koji bi zasigurno trebao biti Putinov miljenik i poslušnik, a to bi bio 61-godišnji Andrej Trošev zvani "Sijeda kosa".

Naime, kako pišu ruske novine Kommersant, još ranije, pet dana nakon neuspjele pobune Wagnerove skupine krajem lipnja, Putin se sastao s Prigožinom i nizom starijih boraca Wagnera i usred neizvjesnosti oko budućnosti Wagnera. Predsjednik Vladimir Putin predložio je da umjesto Jevgenija Prigožina njima zapovijeda viši plaćenik po imenu Andrej Trošev. Putin je tada Wagnerovim plaćenicima ponudio nekoliko opcija kako da nastave svoj posao, uključujući mogućnost nastavka borbe pod Troševom, pišu ruske novine Kommersant.

Prema dokumentima o sankcijama Europske unije, Andrej Trošev, nosi nadimak "Sedoi" ili "Sijeda kosa", te je umirovljeni pukovnik koji se ističe kao jedan od osnivača i izvršnog direktora Wagner grupe. Rođen je u travnju 1962. u Lenjingradu, današnjem Sankt Peterburgu i u bivšem Sovjetskom Savezu je završio artiljerijsku akademiju. Dokumenti Europske unije detaljno opisuju Troševljevu ulogu kao "šefa stožera" operacija Wagner grupe u Siriji, gdje je ta grupa pružala podršku sirijskoj vladi pod vodstvom Bashara al-Asada. "Andrej Trošev izravno je sudjelovao u vojnim operacijama Wagnerove skupine u Siriji. Posebno se istaknuo na području Deir ez-Zora. Njegov ključni doprinos naporima Borbešara al-Assada pridonosi podršci i koristi sirijskog režima", stoji u dokumentima o sankcijama. Trošev je blisko povezan s nekoliko istaknutih osoba u Wagner grupi, uključujući osnivača Dimitrija Utkina, bivšeg časnika vojne obavještajne službe GRU-a, te zapovjednike Aleksandra Sergejeviča Kuznjecova i Andreja Bogatova.

Trošev se također nalazi na popisu osoba koji su podložni financijskim sankcijama Velike Britanije, gdje je opisan kao: "izvršni direktor Wagner grupe koji je podržavao je sirijski režim, bio je član milicije te sudjelovao u represiji nad civilnim stanovništvom u Siriji".

Kao veteran višestrukih ratova, Trošev je, dok je služio s ruskim vojnim snagama, sudjelovao u ratu u Afganistanu tijekom sovjetsko-afganistanskog konflikta te se istaknuo na Sjevernom Kavkazu, posebno u Čečenskom ratu. Također je bio zapovjednik u SOBR-u, posebnoj jedinici specijalnih snaga za brzu reakciju Ministarstva unutarnjih poslova Rusije. Za svoje zasluge, Trošev je dva puta odlikovan Ordenom Crvene zvijezde za službu u Afganistanu. Godine 2016., dobio je najviše rusko priznanje, Heroj Rusije, za vođenje napada na Palmiru u Siriji protiv terorista Islamske države.

Sead Alić

Koje su „dvije srpske države“ predviđene Daytonskim sporazumom?

OBILJEŽAVANJE Oluje u Prijedoru razotkrilo je još jednu od prokušanih metoda glasnogovornika najvećih laži manjinskog entiteta. Za ilustraciju proganjanja Srba, vlasnici su sudbina u ovom entitetu masovnih grobnica i svakovrskih opstrukcija zajedničkog života – iskoristili fotografiju Bošnjaka koje su Srbi protjerali iz Žepe. Greška agencije? Što su poruke ove ‘omaške’. Poznavatelji Freudove psihoanalize lako će razumijevanje ove omaške podići na razinu kolektiviteta. Kolektivno nesvjesno poručuje ostatku svijeta: Svi ljudi koji su protjerani sa svojih ognjišta su Srbi!

Dakle, ma koliko protjerali, mučili, silovali, klali, ubijali, zakapali, otkapali, premještali... Srbi su uvijek žrtve. Dokaz za to je i svakodnevna, medijski dobro popraćena, verbalna akrobacija najglasnijeg zagovornika odnošenja dijela Bosne iz Bosne. Taj bestrzajni top ne zna se boriti prsa u prsa, dakle argumentima. On samo svakodnevno zasipa zemlju novim tepihom laži, nadajući se da je Goebbels bio u pravu, dakle da će stotinu ili tisuću puta izgovorena laž postati istina.

Zemlju natopljenu krvlju on danas natapa lažnim dilemama, lažnom nefunkcionalnošću BiH, lažnom mržnjom i lažnim rješenjima. To dovodi do lažnog, ali bahato glasnog inzistiranja na stvarima kojih se ni manjinski entitet ne pridržava

Manjinski entitet tako inzistira na ‘strukturi dejtonskog sporazuma’ namjerno prešućujući da se gotovo ništa od prava nesrpskog stanovništva u tom entitetu nije realiziralo. Nisu stvarane niti stvorene pretpostavke za povratak iseljenog nesrpskog stanovništva, a onima koji su se vratili - život se pokušava zagorčati do te mjere da odustanu i ponovno odu. Struktura se treba prihvatiti, ali obveze koje su preuzete i koje se odnose na nesrpsko stanovništvo – više ne postoje. Manjinski se entitet dakle poziva na dejtonski sporazum, ali samo zbog formalnih, strukturalnih okvira.

Bosna i Hercegovina je država i u njenu cjelovitost zagarantiranu dejtonskim sporazumom čelnici manjinskog entiteta BiH i predsjednik Srbije se gotovo pa kunu... ali to nije spriječilo najglasnijeg zagovornika secesije manjinskog entiteta da na sramotnom obilježavanju Oluje kaže: „Hrvati jesu stvorili svoju državu, ali Srbi su stvorili dvije države.“ Retoričko je pitanje - gdje to piše u dejtonskom ugovoru da Srbi mogu od dijela BiH stvoriti drugu srpsku državu? Poštujte dakle Dayton i zagovara

cjelovitu BiH, ali se svom narodu hvali kako su nakon raspada Jugoslavije uspjeli osnovati - dvije srpske države. Pozicija je šizofrena, ne znam koja bi mogla biti dijagnoza.

Rat je nastavljen onim oružjem koje je Zapad dao u ruke bosanskohercegovačkim Srbima, a to je političko i pravno nadigravanje bez izvršenja preuzetih obveza. Zapad, koji ni sam ne zna kako izaći na kraj s nemoralom (u svijetu globalnog imperijalizma i otvaranja novih geostrateških igara), ne proziva 'glasnogovornike' manjinskog entiteta za nemoralno ignoriranje potreba nesrpskog stanovništva. To je za Zapad nažalost siva zona. No sve agresivnija je secesionistička retorika najvećeg srpskog političkog konvertita. Onaj koji je s Amerikancima na tenku došao na vlast i koji je Zapad prevario svojim tada slatkorječivim miroljubljem i osudama Mladića i Karadžića, danas je lokalni psovač Amerike i njenih pokušaja skretanja pozornosti sankcijama na akcije koje slijede...

Treba podsjetiti.

Zemlja Bosna koja nije poznavala pošast suvremenih nacionalizama bila je zemlja tolerancije, zemlja uvažavanja različitih vjera, zemlja razumijevanja ljudskih sudbina.

S nacionalnim nabojima koji su dolazili s Istoka i Zapada budila se svijest i onog dijela bosanskog naroda koji se predao u ruke Bogu i koji se nadao da će razumijevanje trajati vječno. Upravo je nerazumijevanje natjeralo bosanske muslimane da se i sami naoružaju 'modernom' nacionalnom idejom. Koliko god im ona bila strana, pomogla im je preživjeti vrijeme u kojemu su bili osuđeni na istrebljenje.

Kašnjenje od dvjestotinjak godina omogućilo je pravoslavnim i katoličkim misionarima gotovo dva stoljeća rada na preoblikovanju vjerskog identiteta u nacionalno, odnosno političko. Bosna i Hercegovina je ispod površine dva svjetska rata i jednog socijalističkog mira bila izložena konstantnom brisanju bošnjačkog/bosanskog identiteta Bosanaca i preoblikovanju bošnjačkih/bosanskih katolika i pravoslavaca u Hrvate i Srbe.

Historijska činjenica rekli bismo, a možda i nužni odraz svjetskih procesa. No ovaj je proces otvorio pitanja moguće podjele i osvajanja Bosne i Hercegovine.

I pravoslavaca, i katolika, i muslimana bilo je po svim krajevima Bosne i Hercegovine. Pa ipak bilo je krajeva u kojima su većina bili jedni, drugi ili treći. No to nisu bile kompaktne teritorijalne cjeline. To je natjeralo ideologe rata da razmišljaju o 'humanom preseljenju', ali i o drugim još strašnijim oblicima uspostavljanja kompaktnih nacionalnih teritorijalnih cjelina.

Muslimani, dovedeni pred zid uništenja, pristaju na igru nacionalnih zajednica. Ona im je omogućila pariranje davno odrađenim poslovima pravoslavaca i katolika. Kao Bošnjaci postaju partner za razgovore, ali istovremeno otvaraju stare rane. Budući nisu istrijebljeni, oni samim svojim postojanjem podsjećaju i Istok i Zapad na vremena prelaska bosanskog naroda na islam.

I dok prelazak slavenskog i ilirskog i drugih plemena na kršćanstvo nikome ne predstavlja nikakav problem - prelazak na islam postalo je nekom vrstom izdaje. Izdaje onih koji su primili kršćanstvo. Muslimani postaju ljudi koje kolektivna svijest kršćanstva (posebno pravoslavlja) želi kazniti.

I to zato što su ‘napustili svoju vjeru’ jednako onako kako je slavenski, ilirski i ostali domorodački ili doseljeni živalj prešao na kršćanstvo. Jednima je dakle promjena vjere dopuštena, a drugima zabranjena.

Dakle, bosanski muslimani trebali su biti kažnjeni jer su prešli na islam. Je li to izgovor za osvajanje teritorija ili nezrelost kolektivne svijesti opterećene višestoljetnim služenjem Turcima (koji su u Srbiji izgradili na stotine, kasnije porušenih džamija)? Jesu li bosanske muslimanke trebale platiti za nekadašnja silovanja pravoslavnih žena u Srbiji? Jesu li bosanski muslimani trebali biti pobijeni da ne bi slučajno ‘izrasli’ u ratnike poput turskih? Jesu li Srbi morali na nekome iskaliti bijes zbog kompleksa stvaranog stoljećima služenjem Turcima? Jesu li samo zato muslimani u Bosni postali Turci?

Nisu pomogla ni dva svjetska rata. Ginulo se na sve strane. Činjenica je da su mnogi zločini činjeni prema Srbima ostali neistraženi do kraja i kao takvi postali predmet manipuliranja. Činjenica je također da su Bleiburg i blajburški put donijeli mnoge smrti, masovne grobnice i umiranja na usiljenim marševima, kako ustaških vojnika tako i mnogih hrvatskih civila. Činjenica je da su muslimani u Handžar diviziji surađivali s nacistima i radili krvav posao za njih. Činjenica je i da su pred kraj drugog svjetskog rata mnogi četnici obrijali svoje brade, postali partizani, ušli u vlast i nastavili s politikom masovnih i pojedinačnih istrebljenja muslimana, muslimanskih obitelji i čitavog Bošnjačkog naroda. Nabrajati bi se moglo do sutra, ali nameće se pitanje: Je li historija horizont djelovanja kolektivno nesvjesnog, prostor nacionalnih osveta, mjesto realiziranja krvnih osveta uzdignutih na nacionalnu razinu - ili je historija učiteljica života koja bi nas nečemu trebala i naučiti.

Pisac ovih redova duboko je uvjeren da najveći dio bosanskohercegovačkog naroda u dubinama svojih srca želi mir, suživot, komšiluk i dobrosusjedske odnose.

Ne izgleda da je tako ponajviše zbog ideološkog presinga medija i politike. Jednim dijelom naravno i zbog straha od ‘svojih’. Sve više samoubojstava svjedoči o ljudskoj dimenziji zločinaca koje su politički projekti pretvorili u monstrume.

Mač i Knjiga jedno su vrijeme bili ujedinjeni. To je ostavilo tragove. Politička je hijerarhija prožeta težnjama crkvene hijerarhije. Mediji su posrednici božjih i političkih posrednika. Oni su novi oltari staroga zla. Oni su prljava rijeka u kojoj se krste vjernici novoga kova.

Čast izuzecima. Oni će nas spasiti.

Vesna Ivezić

Rujan

MJESEC rujan je na izmaku. Značajan je u povijesti čovječanstva. 11. rujna 2001., izvršen je napad na Svjetski trgovački centar (WTC) na Manhattanu u New Yorku. Prema službenom izvještaju, *osobe u službi mreže militantnih islamističkih organizacija otele su četiri američka zrakoplova, od kojih su dva udarila u dva nebodera trgovačkog centra, tzv. Blizance, a treći je udario u Pentagon, sjedište Ministarstva obrane SAD-a. Četvrti nije izvršio zadatak jer su putnici pružili otpor napadačima pa se srušio u ruralnom dijelu Pennsylvanije...*

Nakon tog događaja u zapadnom svijetu se pojačala anti-muslimanska retorika, kada je *biti musliman* u svijesti mnogih gotovo postalo - *biti terorista*. Taj je događaj izvršio prekretnicu u pogledu sigurnosti na bilo kojem mjestu na svijetu i izazvao brojne polemike o „opasnosti s Istoka“ koja prijete cijelom zapadnom svijetu. Teroristički čin izvršili su pripadnici muslimanske vjeroispovijesti, ali ekstremističkog opredjeljenja, no ipak je to bilo dovoljno da se zaoštri netrpeljivost prema *svim* muslimanima.

Tradicija „nelagode“ spram islama na Zapadu traje još od sukoba izazvanih arapskim osvajanjem svetih mjesta kršćana u 7. stoljeću, zatim križarskih ratova, turskih osvajanja, pa sve do suvremenosti i interesa Zapada za islamski svijet zbog nafte, te migracija izazvanih ratovima i krizama u tim zemljama. Moglo bi se reći da se u europskom javnom prostoru i u glavama mnogih Europljana formirala svijet o europskom identitetu, nespojivom i različitom od nezapadnog „ostatka“ svijeta.

Europski etnocentrizam i njemu pripadajuća ksenofobija, utemeljeni su na prikrivenoj, ali raširenoj predrasudi da su pripadnici neeuropskih naroda manje vrijedni, „zaostali, degenerirani, neravnopravni s obzirom na Zapad“¹, a korijeni tog shvaćanja su u kolonijalnom naslijeđu Europe. Zapad oduvijek smatra da je univerzalna, vrjednija civilizacija u odnosu na ostale koji su nazadni, primitivni, necivilizirani. Oni su po svim pitanjima, rase, etniciteta, vjere, ideologije, politike uvijek *drugi* u odnosu na razvijeni zapadni svijet.

Pri tome se olako prelazi preko činjenice da je Zapad svoju razvijenost, bogatstvo i pristojan život u velikoj mjeri kroz povijest izgradio porobljavanjem tih *drugih*, iskorištavanjem njihovih bogatstava, kolonijalizmom. O tome se šuti, ne spominje se, tako da je stvoren privid, itekako djelatan, da su kolonijalna osvajanja bila normalna, uobičajena praksa zapadnih zemalja.

¹ Said, E. (1999) *Orijentalizam*, str.265

Tijekom višestoljetnog osvajanja nezapadnih zemalja konstruirana je lažna slika tog *drugog* svijeta kao svijeta nižeg ranga. Stvorila se navika stalnog definiranja i procjene neeuropskih kultura u rakursu zapadnog mišljenja, a ta slika se i danas održava u svrhu pravdanja težnje za političkom i ekonomskom dominacijom. Kolonijalizam je i danas prisutan, samo se pojavljuje u drugim vidovima. Ne naziva se više tim imenom, nego se prikazuje kao pomoć nerazvijenom dijelu svijeta, što je, uostalom, i prije bila tendencija. Oduvijek su se kolonijalna osvajanja prikazivala potrebnima, jer „zaostale“ civilizacije u drugim dijelovima svijeta nisu bile sposobne brinuti se za sebe, „napredovati“. Danas se kolonizacija provodi u vidu pomoći i kreditiranja tih zemalja i direktnim miješanjem u njihova državna uređenja. Ideja „razvoja“, „napretka“, te „slobode“ i „demokracije“ najvažniji su zapadni izvozni proizvodi Zapada kojima se i dalje podgrjava i održava dominacija nad ostalim dijelovima svijeta. Oni koji su se drznuli izvući iz začaranog kruga „pomoći“, pokušali biti neovisni o zapadnim zemljama, surovo su kažnjeni. Njihovi lideri, pod krinkom zaštite ljudskih prava, nasilno su svrgnuti, a zemlje uništene. Po pitanju zaštite ljudskih prava u islamskim zemljama, najzahvalnija su meta prava žena.

I na Zapadu, muslimani koji tamo žive naročito su na udaru zbog svog „čudnog izgleda“ i neprekidno se prikazuju javnosti, najviše putem medija, kao zatvorena, kohezivna grupa koja živi u svom paralelnom svijetu i odbija istinski sudjelovati u životu zemlje u kojoj boravi.

Strah od džamija i strah od tamne boje kože (vjerska i rasna fobija) objašnjava se vjekovnim pripadanjem jednih i nepripadanjem drugih nekom prostoru. Što je strah veći, prostor ksenofobije se sukladno tome širi i u Europi već godinama generira zatvaranja s desnim predznakom, sve do pojave ekstremističkih stranaka i grupacija čiji su programi bazirani na proklamiranju potrebe očuvanja bijele rase, kršćanstva. Svima bez razlike osnovna ideja vodilja je očuvanje nedodirljivosti vlastite nacije, isticanje vlastitih kulturnih vrijednosti kao jedinih koje se uvažavaju na vlastitom teritoriju, te odbijanje svih drugih koji se ne uklapaju u tu predodžbu. Inzistiranje na „neuklopljivosti“ drugih najizraženije je prema muslimanima, a ono što se dogodilo 11. rujna 2001. u glavama mnogih bila je potvrda opravdanosti njihovog straha.

U zapadnom se svijetu pojačala ksenofobija (kojoj je okosnica strah), a u stvaranju lažne slike svijeta tijesno je povezana s predrasudama, barata stereotipima, izobličava značenja pojmova i pojava reducirajući ih na dihotomiju „mi“ i „oni“. Ksenofobija koja sve više diže glavu u zapadnom svijetu najčešće poprima oblik *islamofobije*, straha od islama.

Zapadni svijet je u pravu! Sve više migranata nadire na njegove bedeme, što i nije čudo jer je taj isti Zapad opustošio, osiromašio, uništio izrežiranim ratovima i pobunama njihove zemlje. Oni dolaze u sve većem broju, jer se njihov vlastiti životni prostor, zona opstanka, smanjio. Na neizvjesnom putu prema boljem životu riskiraju taj svoj jedini koji imaju, i često i nemaju ništa drugo osim golog života, jer njihove su zemlje uglavnom „spaljene zemlje“. Zahvaljujući tom istom Zapadu.

Doseljenici/migranti nakon otvaranja novih ratnih zona na Bliskom Istoku, Africi, pojačanom nasilju, nadiru u sve većem broju i sa sobom nose nova ozračja straha do sada nevidenih razmjera. Hoće li bedemi zapadnog svijeta izdržati! Na Zapadu je sve više prisutan strah od gubitka vlastitih kulturnih i civilizacijskih obilježja. Grade se novi i sve moćniji bedemi, granice se isprepliću bodljikavom žicom, „koridori“ zatvaraju, a u cijeloj toj gunguli često se ističu baš muslimani kao najveća prijetnja opstanku zapadne civilizacije. Jer, gle čuda(!), njih je sve više, dolaze, rijeke muslimana nadiru na Zapad, a

oni su brzo rastuća populacija, obitelji imaju puno djece, bit će ih sve više...brrr... Pri tome nitko ne problematizira uzorke. Nitko ne spominje Libiju, Siriju, Irak, Libanon, Palestinu i Izrael (kako je to počelo, tko je odredio pravila!) i mnoge druge.

U Zapadnom se diskursu pojmovi vezani uz islam koriste u netočnom, iskrivljenom značenju, što je posljedica nerazumijevanja, pogrešnog definiranja pojma, korištenja stereotipa umjesto stvarnog značenja, što onda doprinosi općoj klimi napetosti spram muslimana.

Teroristički čin 11. rujna 2001. u zapadnim se medijima karakterizira kao „najgori teroristički čin u povijesti, dan nakon kojega svijet više neće biti isti...“ Bio je to užasan čin, svakako, ali užasno je i to što se pri tome niti ne pomišlja na sva ostala jednako tako užasna ratna razaranja koja su počinjena u zemljama „ostatka“ svijeta, ne ističu se kao da su zanemariva.

Mjesec rujna znakovit je. U ne tako davnoj prošlosti desio se i „Crni rujna“, ali se niti to više ne spominje. Bilo je to vrijeme ratova koji su se vodili u Jordanu koji su zapljusnuli veliki izbjeglički valovi Palestinaca u vrijeme izraelsko-arapskih ratova. (Ovo je kratki historijat.) Jordanska je vlada pokušala oslabiti utjecaj Palestinskog pokreta otpora i palestinske zajednice, pa su izbili sukobi, i 16. rujna započeo je napad jordanske vojske na *paravojne* palestinske formacije, kako su nazvali PLO. Sukobi su trajali do 27. rujna. Zato i naziv „Crni rujna“ koji koriste Palestinci i arapski svijet, jer i ono što je prethodilo tom ratovanju, a i ono što je slijedilo nakon, sve do današnjih dana i ne može se okarakterizirati drugačije nego kao „crno“. Crnilo te permanentne ratne zone (za Izraelce je to „uspostava države Hebreja“, za Palestince „al Nakba/ katastrofa“), koja je tamnica za sve koji su u njoj prisiljeni živjeti, jedna je od sramota suvremenog svijeta. Službeno je određenje da je *sve počelo 1947. kada su Ujedinjeni narodi usvojili rezoluciju 181 kojom bi se palestinski teritorij razdvojio na arapsku i izraelsku državu, ali koji su arapske države odbile*, a neslužbeno, bila je to uspostava stalne ratne zone. Sukobi između Palestine i Izraela vode se već preko 70 godina. Koliko je bio mrtvih u tom periodu, civila, djece, žena, staraca, točan se broj niti ne zna, ali svakako jako puno.

U sukobima se redovito kalkulira brojem žrtava. Koliko ih je bilo na kojoj strani, tko je podnio veće gubitke, jer ako je manji broj žrtava onda valjda tragedija i nije tako velika. Koji je to broj žrtava potreban da bi tragedija okarakterizirala kao manje ili više važna?! Koliki je, primjerice, potreban broj da bi neka tragedija s evidentno vidljivim karakteristikama genocida bila službeno nazvana tim imenom!? Žrtve su žrtve, mrtvi su mrtvi. Nije niti važno koliko ih je bilo na kojoj strani. Važno je jedino to da su u besmislu razaranja i ratova koji se vode u cilju očuvanja prevlasti na nekom tlu nevini ljudi stradali. Da su u ime „slobode“ i „demokracije“, čiji „izvoz“ je postao novo, moćno sredstvo kolonizacije, zemlje uništene, ljudi ubijani, mučeni, sakaćeni.

Nisu se trebali desiti niti „Blizanci“, niti „Crni rujna“, niti BiH, niti bilo koji od pokolja koji se bez prekida dešavaju po svijetu, a o kojima malo znamo. To je za nas koji živimo ovog časa u kakvoj-takvoj sigurnosti samo jedna od medijskih vijesti, jedna od mnogih koja se u okviru informativnog programa pojavljuje uz druge, različite vijesti - vijesti o pojeftinjenju nekih proizvoda u trgovinama, vijesti o sportskim događanjima, izložbama mačaka ili o prognozi vremena.

Prisutna je i kategorizacija žrtava. Neke su više, a neke manje važne. Naravno, ne treba se previše gnjaviti razmišljanjem o tome tko bi mogao biti važan ili važniji od drugih. Od **drugih!**

U rakursu zapadnog razumijevanja svijeta zapadne žrtve su tema o kojoj se govori, koju se naglašava, dok su oni drugi uvijek *drugi*. Kako je u svijetu živih, tako je i u svijetu mrtvih.

Dok se o „zapadnom“ rujnu puno govori, naglašava, „palestinski“ rujna iz 1970. godine i nije tako važan.

I dok god bude tako, ništa se u svijetu promijeniti neće.

Hassan Haidar Diab

fotografije:
Ljiljana Haidar Diab

n

Karabah

NEMA mira na Kavkazu. Hoće li ponovno izbiti rat na Gorskom Karabahu između Azerbajdžana i Armenije, s obzirom da je situacija svaki dan napetija i tenzije rastu iz sata u sat? Naime, zbog blokade koridora Lachin koji povezuje Gorski Karabah i Armeniju, u samom Karabahu nastala je humanitarna kriza. Dok Armenci tvrde kako je taj koridor isključivo zbog dostave hrane, vlast u Bakuu tvrdi kako se taj koridor koristi za šverc i dostavu naoružanja separatistima koji se još uvijek pripremaju za rat i nisu se pomirili sa činjenicom da je Gorski Karabah Azerbajdžanska teritorija i mora u potpunosti biti oslobođen. Nakon sedam mjeseci sve jače blokade, Azerbajdžan je stvarno suzio opcije za etničke Armence u Gorskom Karabahu na dva oštra izbora: pokoriti se vladavini iz Bakua ili će se patnja nastaviti. Azerbajdžan je sada prekinuo sve dostave hrane, goriva i drugih ključnih zaliha teritoriju Gorskog Karabaha koji još uvijek kontroliraju etnički Armenci, a vlast u Baku smatra ga teritorijem Azerbajdžana. Etnički vođa Armenaca na Gorskom Karabahu, Arayik Harutiunian, apelirao je na međunarodnu zajednicu za hitnu akciju radi ukidanja de facto blokade nametnute od strane Azerbajdžana i zaustavljanja onoga što je nazvao “genocidom nad narodom Gorskog Karabaha”. I Armenija i separatističke vlasti enklave izvijestili su da je Azerbajdžan blokirao Gorski Karabah od prosinca, što je rezultiralo nestašicom hrane, lijekova i energije. Erevan i međunarodne humanitarne organizacije upozorili su na ozbiljnu humanitarnu krizu u ovoj odvojenoj azerbajdžanskoj regiji, s blokiranim konvojima hrane i lijekova. Police u trgovinama su potpuno prazne, čak su osnovne namirnice poput kruha ograničene, a goriva ima toliko malo da je javni prijevoz potpuno zaustavljen.

“Civilno stanovništvo sada se suočava s nedostatkom životno važnih lijekova i osnovnih potrepština kao što su higijenski proizvodi i dječja formula”, izjavio je Međunarodni odbor Crvenog križa (ICRC) dodajući da “voće, povrće i kruh postaju sve rjeđi i skuplji, dok nekih drugih namirnica poput mliječnih proizvoda, suncokretovog ulja, žitarica, ribe i piletine gotovo i nema.” Suočena s ovom rastućom krizom, azerbajdžanska vlada nudi rješenje: može osigurati hranu, gorivo i sve ostalo što je potrebno Gorskom Karabahu, ali Armenci u Karabahu su to odbili jer oni ne priznaju da je Gorski Karabah Azerbajdžanska teritorija.

Kriza se produbljuje dok armenski i azerbajdžanski čelnici nastavljaju pregovarati o budućnosti teritorija. Azerbajdžan nastoji vratiti potpunu kontrolu nad Gorskim Karabahom, koji etničke armenske snage kontroliraju tri desetljeća. Prekidanje gospodarskih veza teritorija s Armenijom, uz ponovno uspostavljanje onih s Azerbajdžanom, moglo bi stvoriti činjenice na terenu koje bi utjecale na diplomatski proces u korist Bakua. I tako se karabaški Armenci opiru, čak i usprkos sve većim poteškoćama. Grupa

stanovnika Karabaha čak je podigla vlastitu blokadu u gradu Askeranu (poznatom na azerbajdžanskom kao Asgaran), na cesti koju je Baku predložio otvoriti kao kanal za opskrbu iz obližnjeg azerbajdžanskog grada Aghdama. 18. srpnja, mala skupina prosvjednika marširala je do mjesta i uz pomoć dizalica postavila nekoliko betonskih barijera preko ceste. Prosvjednici su tvrdili da je ponuda iz Azerbajdžana neka vrsta trojanskog konja: prihvaćanjem bi otvorili vrata azerbajdžanskoj vladavini.

Zanimljivo je da taj sporan koridor kontroliraju ruski vojnici prema dogovoru postignutom između Azerbajdžana i Armenije uz posredovanje Rusije 9. studenoga, prema kojem će 2500 ruskih vojnika 5 godina nadzirati prekid vatre. Hoće li nastala situacija ugroziti taj sporazum i dovesti do rata jer u ovom momentu Rusija, koja je okupirana Ukrajinom, nije u mogućnosti spriječiti mogući rat? S druge strane, Azerbajdžan je u ratu na Gorskom Karabahu koji je trajao samo 44 dana oslobodio veliki dio teritorija i nanio armenskoj vojsci težak poraz. Predsjednik Vladimir Putin, nedavno je pokušao riješiti pitanje Gorskog Karabaha nakon što je armenski premijer Nikol Pashinyan radikalno promijenio svoj stav, pa iako je do sada odbijala bilo kakvo priznanje Gorskog Karabaha kao dio Azerbajdžana, Armenija je najavila da je spremna priznati enklavu Gorski Karabah kao teritorij Azerbajdžana pod uvjetom da tamošnja vlast zajamči sigurnost etničkog armenskog stanovništva.

Rat u Ukrajini promijenio je geopolitičku situaciju i danas je Azerbajdžan izuzetno važna zemlja za ostatak svijeta u energetici, te se spominje kao zemlja koja može za EU biti jedini izlaz u oblasti energetike, zbog čega je u srpnju ove godine predsjednica Europske komisije Ursula von der Leyen posjetila Azerbajdžan i s predsjednikom Ilham Aliyevim potpisala memorandum o razumijevanju o strateškom partnerstvu u oblasti energetike.

“Azerbajdžan je za nas ključni energetske partner koji je uvijek bio pouzdan”, rekla je tada von der Leyen ističući kako ta zemlja preko Transjadranskog plinovoda trenutno Europi isporučuje više od osam milijardi kubnih metara plina.

“Proširiti ćemo kapacitet na 20 milijardi kubnih metara do 2027. godine”, potvrdila je von der Leyen, dodavši da će se već sljedeće godine uvoz azerbajdžanskog plina povećati na 12 milijardi kubnih metara, što će pomoći da se nadoknade nedostaci u isporuci ruskog plina i značajno će doprinijeti sigurnosti opskrbe Europe.

S druge strane, predsjednik Azerbajdžana Ilham Aliyev je naglasio da su “pitanja energetske sigurnosti danas važnija nego ikada ranije”.

“Dugotrajna, predvidljiva i vrlo pouzdana suradnja između EU i Azerbajdžana u oblasti energetike je velika prednost”, rekao je predsjednik Aliyev ističući kako je Južni koridor kojim se transportira azerbajdžanski plin u EU u funkciji od 2020. godine. Plin iz Azerbajdžana stiže u Europu preko Turske, odnosno Transanadolijskog plinovoda koji je povezan sa Transjadranskim plinovodom.

Južnim koridorom kojeg spominje predsjednik Azerbajdžana Ilham Aliyev, ukupno 10 milijardi prostornih metara prirodnog plina iz Azerbajdžana stiglo je u Europu od otvaranja Transjadranskog plinovoda krajem 2020. godine, a njegov bi kapacitet idućih godina mogao biti udvostručen. Otpribliže 8,5 milijardi od 10 milijardi prostornih metara plina isporučeno je Italiji.

Implementacija sporazuma je došla 5 mjeseci kasnije.

Predsjednici Azerbajdžana Ilham Aliyev i Rumunjske Klaus Iohannis, te premijeri Gruzije Irakli Garibashvili i Mađarske Viktor Orban, potpisali su u Bukureštu Sporazum o strateškom partnerstvu koji bi trebao omogućiti uvoz električne energije iz Azerbajdžana prema zemljama EU, prvenstveno Mađarskoj i Rumuniji.

Ugovoru koji je potpisan u predsjedničkoj palači Cotroceni u Bukureštu, prisustvovala je i predsjednica Europske komisije Ursula von der Leyen, koja je izjavila kako je ovo veliki dan za sve zemlje potpisnice sporazuma.

“Dvije obale Crnog mora nikada nisu bile bliže. Drago mi je što energetski sporazum stavlja tako snažan naglasak na obnovljive izvore energije. Sada gradimo jače elektroenergetske interkonekcije”, rekla je Ursula von der Leyen.

Potpisani ugovor podrazumijeva financijski i tehnički okvir za realizaciju projekta podmorskog kabla za transport električne energije iz obnovljivih izvora između Rumunjske i Azerbajdžana, preko Gruzije i Crnog mora, a potom transport ove energije za Mađarsku i ostatak Europe.

Nakon zaoštavanja odnosa s Rusijom, geopolitička važnost Azerbajdžana i Gruzije u elektroenergetskom pogledu značajno je porasla.

Posljednjih nekoliko mjeseci, intenzivno se počelo razgovarati upravo o projektu putem kojeg bi se električna energija izvozila iz Azerbajdžana, preko Gruzije do Rumunjske i Mađarske kao zemalja EU.

“Želimo stvoriti novi veliki sistem opskrbe električnom energijom. Suština bi bila da električna energija iz Azerbajdžana preko Gruzije i Rumunjske stigne u Mađarsku. To bi nam omogućilo da veliku količinu prirodnog plina koji danas koristimo zamijenimo za proizvodnju električne energije u Mađarskoj”, rekao je premijer Viktor Orban.

Rat na Karabahu, koji se vodio između armenske i azerbajdžanske vojske, trajao je samo 44 dana, ali je bio toliko žestok da su obje strane pretrpjele velike gubitke. Prema službenim podacima, Azerbajdžan je imao 2800 poginulih vojnika, dok je s druge strane poginulo oko 4 tisuće armenskih vojnika. Civila je stradalo jako malo s obzirom da se rat vodio na području koje nije bilo naseljeno. Stradalo je 100 civila na strani Azerbajdžana i 50 Armenaca. Vojni analitičari tvrde da, iako je rat krenuo munjevito, u odnosu na prvi rat završio je s puno manje civilnih žrtava na obje strane. U prvom ratu na Karabahu civili s obje strane podnijeli su velike žrtve. Iako je uz posredovanje Rusije čije trupe kontroliraju crtu razgraničenja do prekida vatre došlo 10. listopada 2020., sukobi u ovoj regiji, na graničnim područjima i crti razdvajanja između Armenije i Azerbajdžana traju i danas te sigurnosna situacija još uvijek nije u potpunosti stabilna. Još uvijek je područje Karabaha vojna zona i svatko tko želi ući, bili to stranci ili civili, treba dozvolu Ministarstva obrane Azerbajdžana, s obzirom da je na tom području još uvijek proglašeno ratno stanje i na crti razgraničenja svakodnevno dolazi do oružanih sukoba. Ako nedostaje ijedno slovo nečijeg imena ili prezimena, vojna policija koja ima punkt na ulazu u to područje ne dozvoljava prolaz. Mjere sigurnosti su toliko rigorozne da sam morao čekati sat vremena zbog toga što je u mom imenu na dozvoli bilo samo jedno „s“ umjesto dva kako to stoji na putovnici. U ratnu zonu su nas pustili nakon što je prošla provjera. Iako je prošlo skoro dvije godine od kada je azerbajdžanska vojska napustila to područje, to je još mjesto u kojem su samo gradovi duhova jer sve je razrušeno i ljudi se ne vraćaju zbog velikog broja mina koje se nalaze na tom području, od kojih će, prema procjeni azerbajdžanske vlasti, razminiranje trajati od 25 do 40 godina, a trošak bi trebao biti 50 milijardi dolara. Područje dugo 200 kilometara i široko 5 kilometara puno je mina, a detektiraju ih stručnjaci s međunarodnim iskustvom u uklanjanju mina.

Savjetnik predsjednika Azerbajdžana Ilhama Aliyeva, Araz Imanov, kazao je za Večernji list da je situacija oko razminiranja dosta komplicirana jer ne postoje nikakve karte koje bi upućivale gdje se nalaze mine.

“Do sada je poginulo više od 300 ljudi koji su se nakon oslobađanja tog teritorija htjeli vratiti u svoje domove. Situacija nije jednostavna, prvo moramo sačuvati naše građane i ne dozvoliti im povratak dok se od mina ne očistiti cijelo područje”, kazao je Araz Imanov otkrivši nam kako azerbajdžanska vojska za razminiranje koristi strojeve hrvatske tvrtke DOK-ING-a, strojeve na daljinsko upravljanje za specijalne namjene koje šalju tamo gdje nije potrebno slati i izlagati opasnosti ljude da obave posao koji mogu obaviti strojevi. Između ostalog, Imanov je istaknuo da rad na uklanjanju mina ide prema prioritetima, budući da je veliki cilj azerbajdžanskih

vlasti danas revitalizirati oslobođena područja u koja se autohtoni azerbajdžanski narod sprema vratiti pod svaku cijenu.

Nakon rata u kojem je azerbajdžanska vojska ostvarila značajne uspjehe, a koji su doprinijeli i pripajanju većeg dijela Karabaha Azerbajdžanu, službeni Baku se okrenuo drugom dijelu plana - povezivanju ove teritorije s ostatkom azerbajdžanske, te velikom brzinom počeo raditi na povezivanju dijelova Karabaha kao što su Lachin, Kelbajar i Agdham s ostalim dijelovima teritorije. Neki od projekata uključuju i autoput Fuzuli-Shusha koji se još zove i "Put pobjede". Pripreme za radove na ovom autoputu krenule su još 16. studenog 2020. godine, a predsjednik Azerbajdžana Ilham Aliyev postavio je 14. siječnja 2021. godine kamen temeljac na 27. kilometru ovog projekta ukupne dužine nešto više od 85 kilometara. U međuvremenu, na ovom dijelu izgrađeni su brojni podvožnjaci i mostovi, a put je službeno otvoren 7. studenog. Osim poveznice s Bakuom, razvoj infrastrukture i "Put pobjede" ima i značajnu turističku karakteristiku s obzirom da Azerbajdžan ulaže veliki novac kako bi upravo Shushu predstavio kao glavni turistički potencijal Karabaha, naročito turistima koji dolaze iz arapskih islamskih zemalja. Osim gradnje "Put pobjede" koji predstavlja jedan od najvećih infrastrukturnih projekata na Karabahu, Azerbajdžanci su pokrenuli i druge cestovne projekte u ovom dijelu. Između ostalog pokrenut je i projekt izgradnje autoceste Toganali-Kalbajar-Istisu koji povezuje okruge Goygol i Kalbajar.

Nakon sat vremena vožnje stigli smo u grad Fuzuli. U gradu je, prije nego što su ga tijekom Prvog rata u Karabahu 23. kolovoza 1993. zauzele armenske snage živjelo 17.090 stanovnika. Rat je rezultirao nasilnim protjerivanjem svog izvornog azerbajdžanskog stanovništva, grad je potpuno uništen, miniran i pretvoren u grad duhova. Nakon toga je postao dio provincije Hadrut samoproglašene Republike Artsakh, a tijekom okupacije preimenovan je u grad Varanda.

Azerbajdžanske snage vratile su grad pod svoju kontrolu 17. listopada 2020. Kroz povijest, grad je bio poznat kao Qarabulaq do 1827. godine kada je preimenovan u Karyagino u čast pukovnika Pavela Karyagina. Za vrijeme Ruskog Carstva administriran je kao dio Jebrila Ujezda. Grad je današnje ime Fuzuli dobio godine 1959. u čast pjesnika Fuzulija. Iako je grad Fuzuli gotovo potpuno razrušen još prošle godine, tamo je izgrađena moderna zračna luka. Araz Imanov kazao je kako je zračna luka počela s radom 5. rujna prošle godine, kada je, doletjevši iz Bakua, sletio putnički zrakoplov Airbus A-340-500 "Karabah", uz napomenu da se ta regija danas smatra ulaznim vratima te da je cijena gradnje zračne luke, koja je svečano otvorena 26. listopada prošle godine, iznosila 44 milijuna dolara s površinom većom od 100 četvornih kilometara i izgrađena unutar 8 mjeseci, te da je jedan od najvažnijih ciljeva ove zračne luke osiguranje dolaska stranih gostiju u grad Shushu.

U koordinaciji s kompanijama iz Turske, osim zračne luke u Fuzuli, bit će izgrađeno i pet cestovnih mostova ukupne dužine 450 metara. S obzirom na nepristupačan teren, određeni dijelovi ceste dužine 80 kilometara prolazit će i ispod planinskog lanca Murovdag, a jedan od tunela bit će dug 11,6 kilometara.

"Iz državnog proračuna za 2021. godinu za obnovu oslobođenih područja izdvojeno je oko 1,29 milijardi dolara", kazao je Araz Imanov ističući kako značajan projekt kada je riječ o izgradnji autoceste u Azerbajdžanu predstavlja i izgradnja autoceste na relaciji Ahmadbeyli-Horadiz-Minjivan-Agband što je također ocijenjeno kao projekt od strateškog značaja koji će na kraju biti dug preko 120 kilometara.

Iako posao otežavaju mine i nepristupačno područje, Azerbajdžanci žele što prije povezati ko-pnom grad Baku s gradom Shusha koji simbolizira pobjedu azerbajdžanske vojske u ratu sa Armenijom. Mnogi analitičari tvrde da je azerbajdžanska vojska pokrenula vojnu operaciju oslobađanja Karabaha nakon što je armenska vlast htjela proglasiti grad Shusha glavnim gradom Karabaha. Rat na Karabahu je stao kada je azerbajdžanska vojska ušla u grad Shusha, za

kojeg svi vjeruju da će biti važno središte atrakcije za turiste iz cijelog svijeta. Sigurno bi se čak i on mogao kvalificirati za mjesto na listama svjetske baština UNESCO-a. Nekada su oba ova naroda, Azerbajdžanci i Armenci ovdje mirno postojali i tada je grad cvjetao. Ovdje su se u blizini mogli vidjeti najzanimljiviji povijesni spomenici, bijedne građevine sovjetskog razdoblja, neobične napuštene zgrade i prekrasna priroda. Mir i suživot trajao je do raspada SSSR-a kada je armenska vojska ušla u taj grad i potjerala Azerbajdžance. Od 1805. Shushi postaje dio Ruskog Carstva, a nešto kasnije tamošnje su ruske trupe herojski izdržale 40-dnevnu opsadu moćne perzijske vojske. Od tada je Shusha postao važno vojno i kulturno središte cijele regije. U Shushiju su osnovane glazbene i vjerske škole, trgovački i čilimarski centri. Godine 1896. izgrađeno je kazalište, a desetljeće kasnije osnovana je velika realna škola čija je zgrada, iako u vrlo zapuštenom stanju preživjela do danas.

Svi se pitaju zašto je taj Karabah, oko kojeg su se lomila koplja i vodili ratovi, toliko važan. Naime, dok su gotovo sve zemlje u doba pandemije bilježile recesiju, gospodarstvo Karabaha značajno je raslo i raste oko desetak posto godišnje već puno desetljeće. Karabah oduvijek ima malenu, ali raznoliku i snažnu privredu. Osobito značajan izvor prihoda su rudna bogatstva poput dragog i poludragog kamenja, zlata, bakra, ali je i proizvođač građevinskog materijala. Tri su četvrtine izvoza išle zapravo preko Armenije, koja je onda to deklarirala kao svoj proizvod. Osim toga, Karabah je zahvaljujući tamošnjim hidroelektranama i izvoznik električne energije koja je uglavnom išla u Armeniju. Gotovo sva šuma na Karabahu je srušena i odvezena u Armeniju, gdje su drvo koristili za izradu kvalitetnog namještaja za izvoz. Sukobi između Armenije i Azerbajdžana ponovo su u spornoj regiji Karabah izbili nakon posljednjih velikih borbi 2016. godine. Iako većinom nastanjena armenskim stanovništvom, ova nepriznata samoproglašena država nalazi se u teritorijalnom sastavu Azerbajdžana. Još od završetka rata 1994., međunarodna zajednica pokušava naći mirno rješenje za to krizno žarište, ali bez uspjeha. Na južnom Kavkazu već više od 26 godina vodi se rat između Armenaca i Azerbajdžanaca za kontrolu nad Karabahom, regijom na teritoriju Azerbajdžana koju pod vlašću drže Armenci. Neriješeno pitanje Karabaha, koji je zapravo u sastavu Azerbajdžana, ali su na njemu Armenci proglasili svoju republiku koju sami nazivaju Artsah, od izuzetne je važnosti ne samo za južni Kavkaz nego i za cijelu međunarodnu zajednicu iz nekoliko razloga. Ono pokazuje nemoć međunarodne zajednice da razriješi problem koji postoji već tridesetak godina i koji uopće nije bio u fokusu međunarodne zajednice unatoč tome što su svi bili svjesni da će kad tad tamo buknuti pravi rat koji će odnijeti velik broj života i razoriti područje. Gledano u povijest, čak tri godine prije raspada Sovjetskog Saveza 1991., tada još sovjetske republike Armenija i Azerbajdžan zaratile su oko ove autonomne oblasti. Taj prvi rat na Karabahu trajao je dugih šest godina, od veljače 1988. sve do svibnja 1994. i odnio na desetke tisuća života na obje strane, ali međunarodna zajednica nije pokazivala previše odlučnosti za ovo geostrateški izuzetno važno područje.

Nakon nekoliko sati vožnje po izuzetno strmoj makadamskoj cesti stigli smo do grada Agdama, kojeg nazivaju 'Hirošima na Kavkazu' ili 'Grad duhova', u kojeg je azerbajdžanska vojska ušla nakon 28 godina i koji danas izgleda kao ukrajinski grad Mariupolj nakon ulaska ruske vojske ili njemački grad Dresden nakon bombardiranja saveznika u Drugom svjetskom ratu. U tom gradu u pokrajini Karabah, udaljenom 350 kilometara od Bakua, nije ostalo ništa osim temelja kuća i zgrada koje svjedoče da su tu nekada živjeli ljudi. Prije prvog azerbajdžansko-armenskog rata u Karabahu 90-ih godina prošlog stoljeća živjelo je oko 40.000 Azerbajdžanaca, ali 1993. godine armenske snage su na silu otjerale civile koji su bježali prema istoku, dok njih oko 1.000 nije imalo tu sreću.

Agdam je široj javnosti poznat jer je tijekom 90-ih bio važan prolaz za bijeg iz Kodžalija, mjesta gdje se dogodio jedan od najvećih zločina tog rata koji je trajao od veljače 1988. sve do svibnja 1994. i mjesta koje je naseljavalo oko sedam tisuća Azerbejdžanaca. U masakru kojeg

Azerbajdžanci nazivaju Genocid u Kodžaliju, 1992. godine u jednom danu ubijeno je 613 ljudi. Bijeg prema Agdamu je bio koban za veliki broj stanovnika Kodžalija. Grad je još uvijek pun mina, i za vrijeme našeg boravka u daljini su se čule detonacije jer azerbajdžanska vojska kontrolirano vrši razminiranje. Osim stambenih i sakralnih objekata, u Agdamu je uništen i kulturni spomenik, nekadašnja rezidencija Panah Ali Khan of Karabakha, osnivača i prvog vladara Karabaškog carstva, a armenska vojska je u pokušaju da uništi svaki dokaz o azerbejdžanskom postojanju na tom području uništila i groblja. Agdam su, od rata 90-ih pa do kraja posljednjeg sukoba u studenom 2020., armenske snage koristile kao tampon zonu. Teritorije koje su bile pod kontrolom Armenaca predstavljaju oko 15 posto ukupne teritorije Azerbajdžana. U gradovima poput Fuzulija, Jabrayila i Zangilana, armenske snage su tijekom povlačenja uništavale objekte. Materijalna šteta na tim teritorijama procijenjena je na više od 100 milijardi dolara. Kao i u ostala mjesta na Karabahu danas, svaki pokušaj za povratak Azerbajdžanaca u Agdam je nemoguć. To je prvenstveno zbog velikog broja mina koje je u Karabahu ostavila armenska vojska kao podsjetnik da su nekada i oni boravili tu, ali i iz razloga što nijedna od kuća nema ni osnovne uvjete za život.

Unatoč tome što su Azerbajdžanci pod svoju kontrolu ponovno stavili većinu teritorija Karabaha, nitko ne može predvidjeti kada mogli biti stvoreni uvjeti za povratak stanovništva i neki normalan život. Iako azerbejdžanska vlada čini sve kako bi se stanovništvo što prije vratilo u svoje domove i najoptimističniji Azerbajdžanac uvjeren je da će trebati možda i više od 30 godina da bi se na to područje vratio život u svakom smislu.

Alija Avdić

Bošnjačka nacionalna zajednica grada Siska i Sisačko-moslavačke županije

Sisak, 12. 09. 2023.

BNZ GS I S-MŽ je osnovana 26. 04. 2003. godine u Sisku, a registrirana pri nadležnom državnom uredu državne uprave 07. 05. 2003. godine sukladno Zakonu o udruagama Republike Hrvatske, uz potporu BNZH i tadašnjeg predsjednika prof. dr. sc. Seada Berberovića. Ove 2023. godine dvadeseta je godišnjica osnivanja i uspješnog rada BNZ GS I S-M Ž.

U periodu od 2003. godine do danas predsjednici/predsjednice su bili - Ismet Isaković, Slađa Delkić, Samir Ibrahimagić i Dajlina Goražda kojima se od srca zahvaljujem na uspješnom vođenju Zajednice, a ja, Alija Avdić, predsjednik sam Bošnjačke nacionalne zajednice Grada Siska i Sisačko-moslavačke županije od 2009. godine, s uvjerenjem da ću 2024. godine predsjedništvo ustupiti mlađima Bošnjacima.

BNZ GS I S-M Ž je najveća i najbrojnija bošnjačka asocijacija na području Sisačko-moslavačke županije čiju strukturu čine članovi različitih zanimanja, a među njima je preko 45 % žena,

U S-MŽ je prema popisu stanovništva godine 2011. živjelo 2.464 Bošnjaka, a 4.140 pripadnika islamske vjeroispovijesti. To je zbog toga što neki Bošnjaci poistovjećuju vjeru i nacionalnost, zbog čega po nacionalnosti budu Muslimani, a zatim još neizjašnjeni, ostali, i drugo. Prema popisu iz 2021. u S-M Ž bilo je svega 1.026 Bošnjaka. Do ovakvog smanjenja broja Bošnjaka u S-M Ž došlo je zbog potresa iz 2020. i pandemije Corona – 19, ali i zbog odlaska u inozemstvo radi zapošljavanja.

Ciljevi GS I S-M Ž su:

- Zaštita kulturne baštine
- Poticanje pripadnika nacionalnih manjina na očuvanje tradicije i običaja
- Promicanje i unaprjeđenje kulturnog amaterizma
- Promicanje i zaštita ljudskih prava

Područja djelovanja su sukladna ciljevima Zajednice:

- Kultura i umjetnost
- Ljudska prava

Do 2003. godine BNZ GS I S-M Ž, održavala je, ali i danas održava kulturne manifestacije, javne tribine, izložbe, potiče kulturni amaterizam, samostalno održava WEB stranicu, osigurava stipendije studentima kroz program BNZH, te podržava glasilo „Bošnjački glas”.

Do danas je BNZ GS I S-M Ž održala raznovrsne kulturne manifestacije: ramazanske bajramske koncerte, festivale bošnjačke kulture i kuhinje, amaterske festivalne pjesme sevdalinke, obljetnicu „10 – godišnjica osnivanja BNZ BGS I S-M Ž“, te obljetnicu „10 - godišnjica ŽPZ Sevde“.

Ove 2023. godine održane su ili se održavaju kulturne manifestacije: „20. Sisački bajramski koncert“, „Festival bošnjačke kulture“ i „II. Amaterski festival pjesme sevdalinke“.

Ističem kulturnu manifestaciju „Amaterski festival pjesme sevdalinke“ jer je najveća tradicijska kulturna manifestacija nacionalnih manjina S-MŽ. Održava se od 2011., a godine 2021. nije održana zbog pandemije.

Program manifestacije se odvija u 2 dijela:

U prvom nastupu natjecatelji pjesme sevdalinke iz BiH (Prijedora, Sanskog Mosta, Bihaća, Cazina, Stijene, Ključa, Bosanske Krupe Sarajeva, Brčkog, Lukavca, Velike Kladuše...) te iz Hrvatske (Siska, Petrinje, Kostajnice, Kutine, Novske, Slavonskog Broda, Osijeka, Zagreba, Rijeke, Pule, Poreča, Rovinja, Lekenika, Topuskog, Karlovca i drugih mjesta).

U drugom dijelu manifestacije učestvuju poznali promotori pjesme sevdalinke. Do sada su gostovali: Nedžad Imamović, Hanka Paldum, Ibro Jukan, Meri Miljković, Ibro Selmanović i drugi. Ovaj program je prava „manifestacija za pamćenje“ i svake se godine rado očekuje.

Kulturni se amaterizam odnosi na ŽPZ „Sevde“, osnovan 2009. godine, koji svojim nastupima njeguje bošnjačku baštinu i tradiciju kroz pjesme sevdalinke i uspješno predstavlja BNZ GS I S-M Ž. Zbor je nastupao u Hrvatskoj (Sisku, Petrinji, Zagrebu, Rijeci, Puli, Kostajnici, Kutini), ali i u BiH (Prijedoru, Bihaću, Sanskom Mostu, Bosanskoj Krupi, Czinu, Stijeni, Ripču, Lukavcu, Velikoj Kladuši i drugim mjestima širom BiH).

Tiskovine koje prate događanja Zajednice su „Bošnjački glas“ BNZH i povremeno novi Sisački tjednik. Javni mediji koji su pratili događanja u zajednici posljednjih godina rade isključivo na komercijalnoj osnovi, zbog čega ih ova Zajednica ne može pratiti.

Financiranje programa BNZ je iz Državnog proračuna Republike Hrvatske putem Savjeta za nacionalne manjine, uz skromnu potporu Grada Siska i S-M Ž.

Suradnja BNZ s lokalnom upravom i samoupravom je zadovoljavajuća, ali potrebe iziskuju bolju suradnju jer BNZ GS I S-M Ž nema prostor za rad. Sadašnji prostor je riješen ugovorom o najmu. Suradnja s BNZH i županijskim organizacijama BNZ je dobra, suradnja sa ostalim bošnjačkim asocijacijama može i treba biti bolja i jača.

Struktura tijela BNZ GS I S-MŽ koja se odnosi na IO, NO, ČS djeluje sukladno Zakonu o udrugama RH. Ističem i pohvaljujem dosadašnje i sadašnje članove IO koji su uvijek na raspolaganju i uspješno izvršavaju programe, a to su Šemsudin Dugonjić, Enis Dugonjić, Merima Begić, Mirsada Velić, Đevad Hodžić, Asmira Keranović, Asim Kulenović i Izeta Novoselović.

Zahvaljujem se i drugim članovima BNZ koji su dali svoj doprinosu provedbi programa i uspješnom predstavljanju Zajednice.

Selamim/pozdravljam Bošnjakinje i Bošnjake u Hrvatskoj, BiH i dijaspori.

Edina Smajlagić

20 godišnjica srebreničkog Memorijalnog centra. Uređuje se i upravna zgrada

- Rujanski dani u Bosni i Hercegovini su posvećeni obilježavanju *Septembarskih dana otpora: antifašističkog otpora i žrtava Srebrenice*
- OHR najavio Registar ratnih zločinaca i zabranu njihova djelovanja

Na obilježavanju 20.godišnjice djelovanja Memorijalnog centra Potočari u Srebrenici (20. rujna o.g.) uzvanike i posjetitelje, sve nas koji redovito odlazimo godinama u Srebrenicu, a posebice zaposlene i suradnike tog Memorijala obradovala je vijest koju im je, uz čestitke, najavio Visoki predstavnik BiH, Christian Schmidt rekavši: “OMOGUĆIT ĆU MEMORIJALNOM CENTRU SREBRENICA-POTOČARI DALJNI RAZVOJ, PROŠIRENJE AKTIVNOSTI, NAROČITO ONIH VAŽNIH ZA SJEĆANJE NA GENOCID, KAKO BI SE PREVENIRALO NEGIRANJE, A TO ĆE DOPRINIJETI POMIRENJU. BITI ĆE PROŠIREN INSTITUTOM ZA ISTRAŽIVANJE I OBRAZOVANJE, IMAT ĆEMO TIM OD DOMAĆIH I MEĐUNARODNIH LJUDI VISOKOG MORALNOG STAN-DARDA, KOJI SU ISKUSNI U ISTRAŽIVANJU GENOCIDA I RATNIH ZLOČINA”! Intrigantna je i najava odluke o uvođenju neke vrsti registra ratnih zločinaca s ciljem da se stane u kraj negiranjima genocida, veličanju ratnih zločinaca.

Posjetitelji Memorijalnog kompleksa u Potočarima obično prvo polaganjem cvijeća pred spomen-obilježjem na mezarju u Potočarima odaju počast 8.372 žrtava genocida (od kojih je tamo sada i 6.671 ukopano i koje, ovisno o uspjehu pronalaska posmrtnih ostataka i uspjehnosti identifikacije, tamo nalaze smiraj od 2000-te godine). Proces će se ukopa nastaviti sve dok ne bude pronađena i umezarena i posljednja žrtva genocida.

Uz tu sakralna organizaciju brige i počasti oko ukopa od 25. listopada 2000. godine, a postavljanjem kamena temeljca za zgradu Memorijala uz hangare u kojima je bilo sjedište nizozemskog bataljona plavih kaciga UN-a (s druge strane prometnice od mezarja Potočari) započelo se sa sustavnim pohranjivanjem i čuvanjem sjećanja preživjelih žrtava genocida i njihove rodbine, s prikupljanjem muzejskih materijala, dokumenata, fotografija, video-snimaka,.. Stručni tim Memorijalnog centra opremio je do danas, za ta dva desetljeća svoga stručnog i zahtjevnog rada, bogatom i kompleksnom zbirkom Memorijal koji čine sobe za projiciranje filmova, dvorane za konferencije i okrugle stolove, seminare, bogatom video i audio zbirkom svjedočanstava preživjelih sudionika genocida i izjava svjedoka na suđenjima na Međunarodnom tribunalu u Hagu za zločine počinjene na tlu bivše Jugoslavije u 90-tim godinama. Godine 2003. Memorijalni je centar otvorio bivši američki predsjednik Bill Clinton. Ovih se dana užurbano završava proširenje i opremanje petokatne upravne zgrade za smještaj stručnjaka, uz dosadašnje, i onih s područja restauracije eksponata iz Muzeja Srebrenice. Biti će tu smješteni i stručnjaci koji će nastaviti raditi na obradi bogatog filmskog i video materijala, dokumenata (do sada je iz Haga dopremljen jedan dio dokaznog sudskog materijala, često iz vojnih izvora).

GENOCID U SREBRENICI je ratni zločin počinjen u razdoblju od 13. do 19. srpnja 1995. godine, a tijekom rata u Bosni i Hercegovini. Vojska Republike Srpske i posebna srbijanska vojna postrojba Škorpioni ubile su u to vrijeme više od osam tisuća BOŠNJAČKIH MUŠKARACA I DJEČAKA U DOBI OD 13 DO 77 GODINA s područja enklave Srebrenica. Srpske su snage zauzele zaštićenu zonu Srebrenice 11. srpnja 1995. godine.

UREĐENJE CENTRALE
MEMORIJALA

OBVEZA UČENIKA
9. RAZREDA OŠ-A I 2.
RAZREDA SREDNJIH
U BIH JE POSJET
POTOČARIMA I
MUZEJU SREBRENICE

IZ BOGATE AUDIO, VIDEO
I DOKUMENTACIJSKE
ZBIRKE MUZEJA -
INSTALACIJA „KORACIMA
KOJI (NI)SU PROŠLI“, NA
8 M DUGOJ STAKLENOJ
PODLOZI, JE OBUĆA
SREBRENIČKIH
NESRETNIKA. NA PODU
SU NASLIKANE STOPE, A
SA STROPA VISE TRAKE S
PISANIM PORUKAMA.

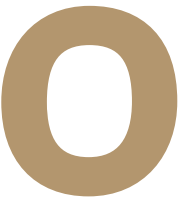
U srpnju 1995. godine, nakon tri godine opsade, gladovanja i stalnog granatiranja u Srebrenicu je u organiziranom, planiranom napadu Vojske Republike Srpske, predvođene na doživotnu robiju osuđenih pred Međunarodnim sudom za bivšu Jugoslaviju ratnih zločinaca Ratka Mladića i političkom direktivom ratnog zločinca Radovana Karadžića kao i uz logističku i vojnu podršku Miloševićeva režima u Beogradu izmučeni, žitelji i izbjeglice u njemu su u tom porušenom gradu od tada izloženi bjesomučnom, divljačkom ubijanju. Direktivom Vojske RS-a bilo je naređeno: „*stvaranje uslova totalne nesigurnosti, nepodnošljivosti i besperspektivnosti daljeg opstanka i života mještana Srebrenice*“.

Krajem kolovoza/avgusta o.g., na Međunarodni dan nestalih osoba, u Bosni i Hercegovini se TRAGA ZA JOŠ 7.547 OSOBA! Od 30.624 obrađenih prijava 28.320 njih je i verificirano. Te su osobe nestale u razdoblju od 30. travnja/aprila 1995. do 14. veljače 1996. godine. U procesu identifikacije su još 1.543 slučaja!

Prema nekim evidencijama krivaca za ratne zločine samo u Bosni i Hercegovini je oko 5.000 od kojih se oko 1.000 još skriva, najčešće van granica Bosne i Hercegovine. Iz udruge „Tranzicijska pravda, odgovornost i sjećanje“ nerijetko ističu da, ne samo u BiH, već u cijeloj regiji, vrijeme koje prolazi potragu i za ubijenima, i nestalima, za procese identifikacije... uvelike usložnjava, otežava. Dosta se nade polaže u tzv. „Strategiju o Zapadnom Balkanu“ a koju priprema Europska unija i koja bi trebala, zahvaljujući haškom nasljeđu, za sve na ovim prostorima južne Europe olakšati budućnost. Od oko 130 tisuća žrtava rata na području bivše Jugoslavije čak 10 tisuća se vodi kao ‘nestalo’. Omogućilo bi to LAKŠE SUOČAVANJE S PROŠLOŠĆU I GRAĐENJE KULTURE SJEĆANJA I PAMĆENJA O STRAŠNIM DOGAĐAJIMA U BLISKOJ NAM PROŠLOSTI.

U Memorijalnom centru u Srebrenici su posebnu pozornost posvetili opremanju zbirke dokumenata za tzv. „Marš smrti“ – pokušaju izlaza iz pokorenog grada. Tekao je bijeg iz okupirane Srebrenice za nesretne, izgladnjele ljude (ne)zaštićene srebreničke UN zone u dva vala i to na od Armije BiH oslobođeni teritorij u smjeru Tuzle...

Oko 12 do 15 tisuća je Srebreničana i ljudi okupljenih u UN bazi u Potočarima, bošnjačkih izbjeglica iz Bratunca, Zvornika, Vlasenice, Han Pijeska, Rogatice, krenulo na taj put... Prva grupa od oko 3.500 ljudi, u relativno dobroj kondiciji, predvođena ljudima koji su poznavali teren, probila se do Nezuka već do 16. srpnja 1995. godine. Drugi val tih nesretnih ljudi, brojniji i neorganiziraniji, u čijim je redovima bilo dosta bolesnih i ranjenika, u proboju ka slobodi danima pa i mjesecima nije uspijevao naći izlaz, put u slobodu. Razbijeni u puno malih grupica, skrivali su se u šumama i špiljama, po zemunicama srebreničkih planina. Postali su tako i „lak plijen“ vojnicima RS-a i paravojsci iz Srbije, masovno su, uz brojne zasjede i prijevare o poštediti ako se predaju, zapravo sustavno likvidirani! (Svi znamo za primjer oca Rame Osmanovića koji, doziva sina Nermina i njegovu grupu na predaju Srbima koji im ‘garantiraju’ život. (Među dokumentacijom je u Muzeju Srebrenice u usmenoj građi: „Srebrenica-’Naša priča“ i svjedočenje Nerminove majke Salihe sa Suda u Hagu). Posljednja je grupica Srebreničana, izmučena i izgladnjela, stigla do slobodnog teritorija u blizini Tuzle u travnju 1996. godine!

Sead Alić / Mirela Čaušević

Fotografije:
Mirela Čaušević

Uz 18. Festival bošnjačke kulture u Istri

NA različite se načine može pisati (i govoriti) o manifestacijama manjina. U pravilu se to radi tako da se navedu organizatori, mjesto izvođenja, uzvanici koji su pozdravili sve prisutne, izvođači, domaćin, pjesme koje se izvode i/ili sl. U takvim zapisima ima puno činjenica a malo atmosfere. A upravo je atmosfera koju stvaraju zborovi nacionalnih manjina ono najvrednije ovakvih skupova.

Dvije večeri u Istri (Medulin i Pula) na ovogodišnjim osamnaestim po redu druženjima Festivala bošnjačke kulture pokazali su to vrlo jasno. Nemoguće je u rečenice pretočiti osmjehe sudionika, spontani ples odrasle publike, zaigranost djece na platou ispred iznenađene i pomalo ukočene vjetrenjače/mlina u Medulinu. Teško je u riječ staviti razdraganoost svih sudionika ispred Zlatnih vrata u Puli, njihovu želju da se zabilježi ljepota trenutka, uživanje publike, iznenađenje turista iz Europe pa vjerojatno i iz cijelog svijeta koji su istražujući pulsku arhitekturu nabasali na – sevdah.

Teško je riječima opisati užitak kušanja bosanskih delicija, susretljivost odgovornih osoba Medulina i Pule koji su biranim riječima pozdravljali i sevdah, i rad Bošnjaka u Istri, i Bosnu i Hercegovinu i... gotovo pa cijeli svijet. Nije čudno jer u ljepoti takvih večeri zrcalilo se ono najljepše i najvrednije čovjeka kao takvog – razumijevanje, pjesma, ljubav, lijepe emocije, povjerenje, osmjesi, prijateljstva...

Još jednom se pokazala snaga i ljepota nastupa uživo pa i video zapisa tih nastupa jer, riječi su prekratke. Rečenica nema tako lijepe melodije kakve ima pjevani sevdah. Riječi nisu tako i toliko žive kako i koliko su u pjesmama sevdaha. Nema u njima tog života kakav se budi

s tugom, tegobama, saburom i ljubavi sevdaha.

Nacionalna zajednica Bošnjaka Istre još jednom je pokazala ljepotu bošnjačke pjesme, dubinu i snagu sevdaha, te volju i želju da svaki ovakav nastup ugosti i ponekoga iz Bosne i Hercegovine.

Iznenadila se u kamen uklesana Pula. Postala je pozornicom za pjevanja o ljubavi, za ples zaigrane mladosti, za novu dimenziju rada Nacionalne zajednice Bošnjaka koja je predstavljena pjesmama zbora Gondže.

Prigoda je to da Mireli Čaušević, koja je vrlo ozbiljno i vrlo službeno te večeri odrađivala većinu organizacijskih stvari, postavimo nekoliko pitanja. Svako od njih će istovremeno biti svojevrsnom čestitkom i željom da ovakvih manifestacija bude što više.

BG: Mirela recite nešto o ovih prvih 18 godina festivala Festival Bošnjačke kulture u Istri rodio se iz ideje sadašnjeg predsjednika Nacionalne zajednice Bošnjaka Istre Senada Pršića, dugogodišnjeg člana Mirsada Kugića i poznatog pulskog novinara Elvisa Milete. Festival bošnjačke kulture u Istri najstariji je program nacionalnih manjina koji se provodi u Istri, a i šire. Po uzoru na naš Festival kreirani su i neki drugi programi nacionalnih manjina u Istri.

Nacionalnu zajednicu Bošnjaka Istre koja na području Istre djeluje 28 godina, mi koji smo u sadašnjem vodstvu zajednice učinili smo prepoznatljivom kao ozbiljnom udrugom

koja kontinuirano provodi programe. Mogu reći da je prvih 18 godina Festivala proletjelo u sekundi, no u sjećanju i zabilježeno bezbrojnim fotografijama nastalih u prvih 18 godina Festivala iz Pule, Rovinja, Raše, Poreča, Labina, Buzeta, Medulina su upravo ljudi koji su bili dio Festivala, od naših članova koji su od početka Festivala s nama (neki nažalost nisu više s nama, a dali su veliki doprinos Festivalu, kao što su rahmetli prof. dr. sc. Jusuf Šehanović, Džemil Šehić, Dževdet Hadžiselimović naša teta Lejla Suljanović, Munir Dervović), do onih koji su sudjelovali u programu Festivala. Ne mogu sve ni nabrojati tko je bio u prvih u 18 godina održavanja Festivala, no spomenut ću samo nekoliko Ibrića Jusić, Nedžad Imamović, Amir Kazić Leo, Vesna Hadžić, KUD-ovi iz čini mi se do sada već iz velikog broja gradova iz BiH (Sarajevo, Mostar, Sanski Most, Ključ, Brčko, Prijedor, Gradačac...), iz Austrije, naravno i Istre i iz RH. Festival je jednostavno želja svih nas da se naša kulturna baština prezentira na najbolji način. Od početka se, mi koji smo u organizaciji i vodstvu zajednice, jednakim intenzitetom trudimo da to bude posebna večer za sve koji prate programski sadržaj Festivala, da svim osjetilima dožive djelić naše kulture, da se čuje izvorna tradicionalna pjesma sevdalinke, da se vidi raskoš narodnih nošnji, i na kraju, „šećer“ na kraju da se kušaju naša tradicionalna jela. Gore ste spomenuli da se nekad jednostavno riječima ne mogu opisati ti osjećaji, a možda to i nije loše jer nas taj nedostatak riječi uvijek „tjera“ da mislimo da ćemo ponavljanjem te radnje ponoviti taj osjećaj pa vjerojatno u tome leži dugovječnost našeg Festivala, koji se čak i za vrijeme pandemije održao jer je tako odlučilo predsjedništvo zajednice Senad Pršić, Sajto Salković, Nermina Mezulić i moja malenkost, a osluškivali smo i bilo naših članova i prijatelja, ali i oni koji prate naš rad. Čak i u takvim otežanim uvjetima održan je Festival, naravno vodeći računa o svim propisanim mjerama.

Kroz program Festivala odradili smo iznimne stvari, od humanitarnih akcija, do toga da smo predsjednik NZBI Senad Pršić i ja, 2014. godine, kada su se dogodile poplave u Slavoniji, konkretno u Gunji, Županji, pa i u BiH, bili prvi koji su pokrenuli akciju da se djeca iz tih krajeva barem na 7 dana dovedu u Pulu, a sve je krenulo tako da smo neposredno prije poplava imali sve organizirano za održavanje 9. Festivala bošnjačke kulture u Istri, no kako su se dogodile poplave, mi smo u suradnji sa Istarskom županijom i Učeničkim domom u Puli i Crvenim križom pokrenuli akciju da se djeca iz Gunje, Županje, Prijedora i Sanskog Mosta (te godine KUD „Osman Džafić“ i KUD „Sanski biseri“ trebali su nastupiti na Festivalu) dođu na izlet u Pulu kako bi se barem na kratko maknuli od tih prizora. Organizirali smo brojne cjelodnevne sadržaje za djecu koja su boravila u Puli, od odlaska na Brijune, posjete muzejima i razne druge programe, a navečer bismo svi skupa, opet pjevali sevdalinke, a za to je bila zadužena Jasmina Makota, naša članica koja inače živi u SAD-u, a ljetno provodi u Puli. Kasnije su i drugi nastavili sa ovom akcijom, pa su tako djeca boravila i u drugim primorskim krajevima.

Iz Festivala su nastale i folklorne sekcije, a sada je nastao i naš zbor Istarske gondže. Isto tako, upravo iz Festivala je nastala i knjiga Bosanska tradicionalna kuhinja koja sadrži preko 500 recepata tradicionalnih jela, a sve je vrijedno sakupio naš član, r. Salih Agić, a Nacionalna zajednica Bošnjaka Istre objavila je tu vrijednu knjigu.

Moram spomenuti da je upravo o radu i djelovanju Nacionalne zajednice Bošnjaka Istre 2015. godine napisana i knjiga Fotomonografija nacionalne manjine Bošnjaka u Istarskoj županiji, Kulturni identitet nacionalne manjine Bošnjaka u Istri autorice mr. sc. Aide Muratbegović. Bilo je zaista lijepih trenutaka, neki su se upoznali na Festivalu, zaljubili, oženili i sada sretno žive u braku, a i dalje su aktivni u NZBI.

Izgleda da imam puno toga reći o Festivalu, ali vjerojatno zato što, kao što sam gore rekla uz Festival i Nacionalnu zajednicu Bošnjaka Istre se uvijek vežu ljudi i uvijek lijepi događaji.

BG: Posebnu dimenziju dao je ovaj izlazak na otvoreno. Medulin i Pula pokazali su se gradovima sa sjajnim prostorima za ovakve manifestacije.

Na inicijativu Senada Pršića, na neki način i prvi Festival bošnjačke kulture u Istri održao se na otvorenom; prije 18 godina prvi Festival održan je na prekrasnoj terasi Doma hrvatskih branitelja u Puli, a onda smo prije desetak godina počeli održavati Festival na trgovima općina i gradova u kojima djelujemo tako da je otvorenje Festivala bošnjačke kulture u Istri uvijek vani na otvorenom, a upravo iz razloga da se svi osjećaju dobrodošlo, a s druge strane ovo je i prilika da pokažemo i slučajnim prolaznicima i turistima koji na kraju poprate program bez da su uopće znali da se održava. Mogu reći da naš Festival spaja, on je most koji povezuje, pogotovo kroz glazbu, tako da su nam česti gosti i istarski izvođači, npr. Elis Lovrić, istarska kantautorica koja je rado viđena na našem Festivalu, ali i istarski KUD-ovi. Završna svečanost Festivala tradicionalno se održava krajem godine i to bude za kraj godine lijep događaj koji je zaista dobro organiziran, sadržajno bogat i dobro posjećen.

BG: S kim ponajbolje surađujete u lokalnim zajednicama i u lokalnim medijima?

Mogu reći da smo zaista ostvarili dobru suradnju kako sa Istarskom županijom, tako i sa gradom Pulum, Turističkom zajednicom Grada Pule, Općinom Marčana i Općinom Medulin, Savjetom za nacionalne manjine RH vjerujem da su nas prepoznali kao ozbiljnog partnera čiji su programi dobro organizirani, kvalitetni i kontinuirani, a dokaz ovoj tvrdnji je upravo i to da je ovogodišnji Festival bio dio programa obilježavanja 30 godina djelovanja Općine Medulin, što nam je zaista veliko zadovoljstvo. Također, s medijima imamo dobru suradnju, od Glasa Istre, Radio Pule, Radio Medulina, Radio Maestrala do TV Nove.

Ono što kroz Festival dodatno činimo je i to da se ostvari suradnja gradova i općina iz BiH sa gradovima i općinama u Istri; osim na kulturnoj razini na ovaj način ostvaruje se i suradnja i na drugima razinama, pa tako nam u goste dolaze i predstavnici iz gradova i općina iz BiH. Ove godine upriličili smo i sastanke predstavnika Općine Ključ i Općine Medulin.

BG: Hoće li ovo i ovakva druženja rasti i dalje i što još možemo očekivati sljedećih godina? Smatram da smo, pod ovim sadašnjim vodstvom NZBI, a osobito u ovih 18 godina Festivala postavili dobre temelje te da će se Festival i dalje održavati. Želje i entuzijazam nas koji smo u Nacionalnoj zajednici Bošnjaka Istre, a i u organizaciji Festivala, su uvijek istog intenziteta, a nakon Festivala uvijek se rodi neka nova ideja kako bismo mogli sljedeći Festival kreirati. Upravo iz dugogodišnjeg održavanja Festivala, predsjednik NZBI Senad Pršić i ja inicirali smo osnivanje našeg zbora Istarske gondže (pupoljak ruže) kojeg smo osnovali prošle godine, a izraz je želje naših članova da se predstavimo kroz pjesmu sevdalinku kako u Puli i Istri, tako van granica kako bi se prezentirala i promovirala sredina iz koje dolazimo.

Moram spomenuti da mi koji smo u vodstvu Nacionalnoj zajednici Bošnjaka Istre ulažemo jaku puno svog slobodnog vremena, iza nas su bezbrojni sati volonterskog rada, jer osim Festivala koji je sigurno jedan od zahtjevnijih programa imamo i druge programe kao što su znanstveni skupovi, izložbe fotografija, okrugli stolovi, obilježavanje bitnih datuma iz naše povijesti, tako da je Nacionalna zajednica Bošnjaka Istre jedna od rijetkih udruga koja kontinuirano kroz cijelu godinu radi i provodi programe, mogu slobodno reći da sigurno imamo više programa od svih bošnjačkih udruga, no ono što nas uvijek „gura“ dalje i naprijed je to da radimo iz srca i od srca i to se prepoznaje, a ne radimo to zbog nekih sitnih privatnih interesa, a na kraju to su prepoznali i naši sugrađani, tako da su brojne pohvale na naše programe kako od naših sugrađana, tako i od institucija koje prate naš rad.

Eto, mogli bismo možda pomisliti da smo sve rekli. A zapravo nismo rekli gotovo ništa. Jer što se može reći nakon pjesama Bosane, Istarskih gondži, Tamburaškog sastava Bedem ili vrijednih, mladih folklorša KUD-a *Naša mladost* iz Ključa.

Bilo je lijepo. I više, bilo je nezaboravno. I više, sevdah se čuo do neba...

Tekst i fotografije:
Mirela Čaušević

Iz ljubavi prema Bosni i Istri; Otvoren 18. Festival bošnjačke kulture u Istri

U organizaciji Nacionalne zajednice Bošnjaka Istre, u petak 16.06.2023 godine na trgu Kod malina na vitar u Medulinu otvoren je 18. Festival bošnjačke kulture u Istri. Druga večer Festivala održana je u subotu 17.06.2023. godine na Trgu Portarata u Puli.

Posebnost ovog velikog, punoljetnog Festivala je i u nekoliko dodatnih razloga, a to su Festival bošnjačke kulture u Istri dio je programa obilježavanja 30 godina djelovanja i postojanja Općine Medulin, a kroz ovaj program obilježeno je i postojanje i djelovanje Bošnjačke nacionalne zajednice Hrvatske (BNZH) čija je Nacionalna zajednica Bošnjaka Istre aktivna članica i jedna od pokretača i osnivača BNZH. Iz ovog razloga BNZH snima film koji će biti prikaz dosadašnjeg rada i djelovanja BNZH.

Nacionalna zajednica Bošnjaka Istre na području Istre djeluje 28 godina, a sada već 18. godinu održava Festival bošnjačke kulture u Istri. Kroz ovaj program čuvamo našu kulturnu baštinu, a cilj nam je da se i naši sugrađani upoznaju sa našom kulturom, običajima i tradicijom. Naš Festival inače je putujući, odnosno održava se i u drugim gradovima, a posebnost ovog Festivala je u tome što se održava na otvorenom i to iz razloga da bi se svi osjećali dobrodošlo. Tradicionalno, završnica Festivala bošnjačke kulture u Istri održava se krajem godine u Puli.

Kako je svrha i cilj Festivala očuvanje i promocija bosanskohercegovačke kulture, običaja i tradicije tako je i povezivanje i upoznavanje sa lokalnim stanovništvom, ali i mali doprinos turističkoj ponudi grada ili općine. Osim toga cilj i želja je i povezivanje sa Bosnom i Hercegovinom.

Ovom prilikom gost Festivala bio je načelnik Općine Ključ Nedžad Zukanović koji je sa načelnikom Općine Medulin Ivanom Kircem održao sastanak na kojem su razgovarali o izazovima i razvoju općina Medulin i Ključ.

Festival su svečano otvorili predsjednik Nacionalne zajednice Bošnjaka Istre Senad Pršić i načelnik Općine Medulin Ivan Kirac.

Predsjednik Senad Pršić zahvalio se na dugogodišnjoj potpori koju Općina Medulin pruža NZBI dok je načelnik Općine Medulin Ivan Kirac naglasio je kako je ponosan što Bošnjaci pokazuju i imaju priliku pokazati svoju kulturu u Općini Medulin te kako će Općina Medulin uvijek podržavati programe i aktivnosti nacionalnih manjina.

Otvorenje 18. Festivala bošnjačke kulture u Istri održano je na najljepšoj kulisi u Medulinu, Kod malina na vitar (Mlin na vjetar), a u bogatom kulturno umjetničkom programu koji su organizatori pripremili kroz ljepotu sevdalinki proveo nas je novoosnovani zbor Nacionalne zajednice Bošnjaka Istre Istarske gondže, Tamburaški sastav Bedem iz Bihaća, dok je ljepotu i raznovrsnost narodnih nošnji, igara i plesova prezentiralo KUD „Naša mladost“ Ključ.

Program su pratili domaćin načelnik Općine Medulin Ivan Kirac, zamjenica župana Istarske županije Jessica Aquavita, načelnik Općine Ključ Nedžad Zukanović i pročelnica Upravnog odjela za talijansku nacionalnu zajednicu i ostale etničke skupine Tea Batel te mnogobrojna publika koja je uživala u bogatom kulturno – umjetničkom programu.

Kroz pjesmu sevdalinku Kad ja pođoh na Bembašu, Moj dilbere, Zvijezda tjera mjeseca i Sejdefu majka budaše, Šehidski rastanak i Ne klepeći nanulama koju su pjevušili okupljeni na Trgu kod Malina na vitar proveo nas je novoosnovani pjevački zbor NZBI Istarske gondže, što znači pupoljak ruže, a zbor je izraz želje članova za promocijom naše baštine kroz tradicionalnu pjesmu sevdalinku kako u Puli i Istri, tako van granica kako bi se prezentirala i promovirala sredina iz koje dolazimo. Inicijator osnivanja zbora je predsjednik Nacionalne zajednice Bošnjaka Istre Senad Pršić i tajnica Mirela Čaušević, a zbor vrijedno radi pod vodstvom Ane Orsag, i čine ga dugogodišnje članice Nacionalne zajednice Bošnjaka Istre.

Posebni gosti Festivala bili su i Tamburaški sastav Bedem koji već 8. godinu djeluje u Bihaću, njegujući sevdah, tamburašku, starogradsku muziku kao i ostalu ugodnu muziku za slušanje. Od osnivanja, 2014. godine pa do danas održali su 460 nastupa, predstavljajući svoj grad u Italiji, Hrvatskoj, sudjelovanjem na različitim koncertima, tv emisijama, filmskim i tamburaškim festivalima. Bili su gosti na koncertima Bijelog dugmeta, Alena Islamovića, Halida Bešlića, Harisa Džinovića, Amire Medunjanin, a svojim repertoarem su pratili i velikana filmske scene Radu Šerbedžiju. Scenu su dijelili zajedno nastupajući s Ninom Badrić, Kićom Slabincem, Nenom Belanom, Žakom Houdekom i Nives Celzijus i mnogim drugim. U Bihaću su organizirali sedam internacionalnih smotri tamburaša, sa učešćem od preko 300 tamburaša iz Rumunije, Slovenije, Hrvatske, Crne Gore, Srbije i BiH. Dobitnici su plakete Kulturnog centra Bihać za razvoj kulturnih sadržaja grada.

Druga večer Festivala održana je u subotu, 17.06.2023. godine na Trgu Portarata u Puli, na najljepšem mjestu i pozornici u Istri kod Zlatnih vrata.

Prisutne su pozdravili predsjednik NZBI Senad Pršić, zamjenica Gradonačelnika Grada Pule dr. med. Ivona Močenić, načelnik Općine Ključ, Nedžad Zukanović, načelnik Općine Marčana Predrag Pliško i predsjednica udruge HOMO za zaštitu ljudskih prava i sloboda te potpredsjednica Savjeta za nacionalne manjine RH u prethodnom mandatu Mirjana Galo.

Puni Trg Portarata ispunili su svi željni dobre pjesme ispunjeni emocijama pjevušili su sa izvođačima poznate sevdalinke.

Prezentaciju kulturne baštine Bosne i Hercegovine prezentirali su Ansambl „Bosana“ iz Zagreba, KUD „Naša mladost“ Ključ, zbor NZBI Istarske gondže, prof. Demir Krupić dok se svojom poezijom predstavila Belma Omeragić iz Zagreba.

KUD „Naša mladost“ iz Ključ osnovano je 2006. godine te broji preko 100 članova podijeljenih u 5 grupa. Nositelji su Smotre narodnih igara i običaja, a u svojoj bogatoj povijesti mogu se pohvaliti nastupima diljem Bosne i Hercegovine, Slovenije, Austrije, Turske i Švicarske i sada u Istri.

Folklorni ansambl je na internacionalnoj smotri folklor „Zvuci Evrope“ koji je održan 2009.

godine u Mrkonjić gradu osvojio najveću nagradu za prikazanu igru na sceni, autentičnost i doživljaj igara, te dvije medalje za očuvanje tradicionalne bošnjačke nošnje. Na istom festivalu iste godine osvojio je treće mjesto u ukupnom plasmanu kao i 2010. godine drugo mjesto.

Ansambel „Bosana“ osnovala je 2002. godine Bošnjačka nacionalna zajednica u Zagrebu. U okviru Ansambla „Bosana“ djeluju Pjevački mješoviti zbor s 35 članova, te nekoliko solista – izvođača sevdalinki, uz pratnju instrumentalnog sastava. Na repertoaru zbora su sevdalinke i ilahije koje se izvode četveroglasno. Voditelj zbora je Ivan Buljan mag. mus., a voditelj orkestra Edin Džaferagić.

Ansambel je više puta učestvovao na manifestaciji „Kulturno stvaralaštvo nacionalnih manjina Republike Hrvatske“ koja se održavala u dvorani „Lisinski“ pod pokroviteljstvom Vlade Republike Hrvatske. Važniji nastupi u inozemstvu su na III. Međunarodnom festivalu kulture i umjetnosti u gradu Sanli-Urfa, Turska 2007. i na „Bašaršijskim noćima“ u ljeto 2007. godine kada je Ansambel predstavljao BH dijasporu. Na Zeničkom proljeću 2013. godine zbor, orkestar i solisti su imali cjelovečernji koncert, a cjelovečernji koncert iste godine Ansambel „Bosana“ je imao u Luksemburgu. Zbor, orkestar i solisti su 2014. imali cjelovečernji koncert u Subotici, Republika Srbija. 2015. nastup na 9. kulturna mavrica Jesenic, Republika Slovenija. Ansambel je imao brojne nastupe i gostovanja u Republici Hrvatskoj: Zagreb, Rijeka, Zadar, Sisak, Pula, Buzet, Hrvatska Kostajnica, Dubrovnik, Gunja, Bjelovar te također u Bosni i Hercegovini: Cazin, Bihać, Lukavica, Tešanj, Brčko, Ključ, Tuzla, Zenica, Konjic, Sarajevo, Srebrenik, Teočak, Prijedor, Čelić, Velika Kladuša... Redovito sudjeluje na Smotrama folklornih amatera Grada Zagreba, gdje se uspješno valorizira njihov rad.

Ivan Buljan mag. mus. od veljače 2019. godine dolazi na mjesto umjetničkog voditelja Pjevačkog zbora ansambla „Bosana“ pri Bošnjačkoj nacionalnoj zajednici za Grad Zagreb i Zagrebačku županiju s kojima bilježi uspješne nastupe.

Bila su ovo dvije čarobne večeri u kojima su brojni posjetitelji mogli uživati u čarima bosanskohercegovačke kulture, običaja i tradicije uz pjesmu sevdalinku te nezabavnu degustaciju tradicionalnih jela. Zahvaljujemo se svima koji su svojim nesebičnim radom omogućili da se ovaj Festival održi.

Program je sufinanciran sredstvima iz državnog proračuna putem Savjeta za nacionalne manjine RH, Istarske županiju, Grada Pule, Općine Marčana, Općine Medulin i TZ Grada Pule.

Tekst i fotografije:
Mirela Čaušević

Zbor Nacionalne zajednice Bošnjaka Istre Istarske gondže nastupile u Fažani

U organizaciji KUD “Ulika” iz Fažane na čelu sa predsjednicom Mirjanom Radišić Ružić, 8. srpnja 2023. godine održani su VI. Tradicionalni susreti KUD -ova – Plesom i pjesmom kroz Istru i Hrvatsku na kojem su nastupila KUD društva iz Istre, ali i iz Karlovca, Delnica i Jelenja.

Program je započeo tradicionalnim mimohodom kroz pitoresknu Fažanu, dok su mnogobrojni prisutni, a i turisti sa velikim zanimanjem pratili i fotografirali raznolike tradicionalne nošnje. Mimohod je krenuo od MMC, kulturnog centra u Fažani, nastavio se rivom te su nastavili sve do Trga Sv. Kuzme i Damjana gdje je i održan programski sadržaj.

U programskom sadržaju nastupio je i zbor NZBI Istarske gondže koji se publici predstavio sa pjesmama sevdalinkama, Sinoć ja i moja kona, Moj Dilbere i Zvijezda tjera mjeseca. Osim gore navedenih Kulturno – umjetničkih društava u programu je nastupio i zbor KUD Ulika iz Fažane te Mješoviti zbor Talijanske manjine Fažana koji su se predstavili sa svojim repertoarom.

Bogat kulturno umjetnički program koji je pripremio domaćin, mogao bi se sažeti i u izreci Majke Tereze: “Nismo svi stvoreni da radimo velike stvari. Ali zato možemo raditi male stvari sa puno ljubavi”.

Bila je ovo večer obogaćena kulturnom raznolikošću i međusobnim uvažavanjem.

Tekst i fotografije:
Mirela Čaušević

Održan Festival bošnjačke kulture Grada Vodnjana

U organizaciji Nacionalne zajednice Bošnjaka Vodnjan u petak 21.07.2023. godine održan je Festival Bošnjačke kulture u Vodnjan, točnije u Galižani, pritoreskom istarskom mjestu nadomak Vodnjana. Ovakva vrsta susreta, druženja Bošnjaka održava se već nekoliko godina na području Galižane, a posjetitelji nisu skrivali oduševljenje programom i gostima koji su nastupali u programu. Program se održao na otvorenom kako bi se svi osjećali dobrodošli istaknula je voditeljica programa Isabela Muflizović.

Predsjednik Nacionalne zajednice Bošnjaka Vodnjan Damir Iskrić zahvalio se prisutnima na dolasku, te naglasio potrebu održavanja ovakvih programskih sadržaja, kako se običaji i tradicija ne bi zaboravila te naglasio obvezu prenošenja običaja i tradicije na mlađe naraštaje. Zahvalio se i Izvršnom odboru NZBV koji su svojim nesebičnim radom pomogli da se ovaj program održi upravo u njihovom mjestu. Zahvalu je uputio i Savjetu za nacionalne manjine RH i Gradu Vodnjanu koji su prepoznali napore i njihov rad u očuvanju bošnjačke kulture.

Inače, Nacionalna zajednica Bošnjaka Vodnjan djeluje već šesnaest godina, a u proteklih par godina njihovi programski sadržaji postali su prepoznatljiviji i izvan Vodnjana.

Raskoš narodnih nošnji, te bogatstvo narodnih igara i plesova predstavili su gosti iz BiH, KUD „Zmaj od Bosne“ iz Gradačca dok su je tradicionalne pjesme sevdalinke Moj Dilbere, Zvijezda tjera mjeseca, Kad ja pođoh na Bembašu izveo zbor Nacionalne zajednice Bošnjaka Istre Istarske gondže.

U programu su nastupili gosti iz Gradačca KUD „Zmaj od Bosne“ koji dugi niz godina njeguju bošnjačku kulturu kroz ples i narodne igre pod stručnim voditeljstvom Indire Gibić.

U drugom dijelu programa nastupio je bend Plava noć koji su izvedbama sevdalinke i bosanskih narodnih pjesama oduševili prisutne.

Program je sufinanciran sredstvima Državnog proračuna putem Savjeta za nacionalne manjine RH i Grada Vodnjana.

Dževad Sulejmanpašić: Žurnalizam – razarač čovječanstva (1936)

H o n o r e d e B a l z a c pre 1850 godine :

»Novine ne postoje više radi toga da
prosvećuju
mišljenja, nego da im laskaju. Zbog toga po-
staju sve
novine posle nekog vremena podle, pretvorne,
infamne,
lažne, ubistvene. One će ubijati ideje, sisteme,
ljude,
i baš će po tome da cvatu i uspevaju. Uživaće
prednost koja dobro dolazi svima imagi-
narnim bićima :
Zlo će se događati, a da niko ne biva kriv za
to. - -
Posle nekog vremena ljudi koji svaki dan čita-
ju novine veruju im sve što one hoće. Otada
ne može biti ni
patriotski ništa što se njima ne sviđa - - i ne
može
se nikada desiti da one nemaju pravo. - - U
lovu
na abonente izmišljaju kojekakve basne, izvo-
de maskare poput klovna. -:- Doživjećemo
da će novine, koje
su s početka bile vođene od poštenih ljudi,
doći kasnije pod komandu sve prosečnih
ljudi sa strpljivošću
i elastičnošću gume koje fale pravim talenti-
ma. Ili
će pasti u šake trgovcu koji ima novaca da
kupuje
pera novinarska. - - što se više koncesija
njima
daje, tim im više rastu zazubice. Rana je
neizlečiva,
postaje sve gora, sve razornija. I zlo će sve
više rasti
što ga se duže trpi, do onoga dana kad će zbog
bujanja i ogromnosti novina zavladati zbr-
ka u njima kao
u Babilonu.«

C h a r l e s B a u d e l a i r e, oko 1865 godine :

»Ne mogu se prelistati nijedne novine, od
kojeg
bilo dana, meseca ili godine, a da se u svakom
retku
ne nađu tragovi najužasnijih perverzности
uz istovremeno hvalisanje pravičnošću,
dobrotom, ljubavlju prema blišnjemu, i uz
najdrskija uveravanja u pogledu
progrsa i civilizacije.
Svake novine, od prvog do poslednjeg retka,
nisu
ništa drugo nego tkivo užasa, rata, zločina,
krađe,
bestidnosti, mučenja, zločinstva kneževa,
zločinstva
nacija, zločinstva pojedinaca: jedna pijana
opšta gadost.«

B i s m a r c k, 1887 godine:

»Kad neko zna kao ja u šta sve mogu da upo-
trebljavaju slobodu štampe obrazovani lju-
di bez principa, koji ipak poznaju vrednost
istine ili bi je barem
trebali poznavati, - kako mu se onda neizmer-
no opasnija mora da čini ta sloboda kod
neupućena i neprosvećena naroda.«

K a r l K r a u s, 1930 godine: »Die Zeitung«

»Ein Wust van Wahnsinn, Hollenschilnde
klaffen,
Das Wort ist leer und es gebart die Tat,
Gebild aus Zufall und N aturverrat.
So ward das Chaos aus der Welt erschaffen.«
(»Novine«)
(»Splet ludila, paklenska ždrele zjape,
Prazna reč, a rađa delo,
Tvorevina iz slučaja i izdajstva prirode.
Tako bi iz sveta kaos stvoren.«)

BOŠNJAČKI

O stradanju u srpskim logorima i zločinima prema nesrpskom stanovništvu Prijedora i okolnih mjesta, već postoji mala biblioteka knjiga i intervjua onih / s onima, koji su čudom preživjeli. Ali, zločini su, po prestanku oružanih sukoba, zatrpani u masovne grobnice prava i postali samo instrumentom političkih igara. Kao takvi - kao da se nisu niti dogodili. O zločinima se danas mora šutjeti da se ne povrijede osjećaji onih koji su naslijedili metodu ucjenjivanja.

DVIJE večeri u Istri (Medulin i Pula) na ovogodišnjim osamnaestim po redu druženjima Festivala bošnjačke kulture pokazali su to vrlo jasno. Nemoguće je u rečenice pretočiti osmjehe sudionika, spontani ples odrasle publike, zaigranost djece na platou ispred iznenađene i pomalo ukočene vjetrenjače/mlina u Medulinu. Teško je u riječ staviti razdraganost svih sudionika ispred Zlatnih vrata u Puli, njihovu želju da se zabilježi ljepota trenutka, uživanje publike, iznenađenje turista iz Europe pa vjerojatno i iz cijelog svijeta koji su istražujući pulsku arhitekturu nabasali na – sevdah.
